РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper,
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 26-го серпня 1916. Ч. 103. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, August 26, 1916. No. 103.

СИЛА РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК ОСЛАБЛЕНА.

В боях під Горожанкою Москалі стратили 5.000 лише в убитих.

Великі втрати сербських союзників в північній Греції.

ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ „ДАЙТШЛЯНД" ПОВЕРНУВ ЩАСЛИВО ДО НІМЕЧЧИНИ.

СИЛА РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК ВИЧЕРПАНА.

БЕРЛІН, 23. серпня. — **Тримісячна російська офензива зістала зломана на цілім боевім фронті, почавши від Припети аж до Карпат. Москалі, потерпівши величезні втрати в людях і амуніції, вичерпали свої сили і вже від двох тижнів не переводять дальших нападів. А навіть противно. Союзні війска в богато місцях, а передівсім в Карпатах, розпочали успішно протинаступ.**

Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На східнім терені війни, від Балтійського моря аж до Карпат, не зайшли вчера жадні важнійші події.

„На Буковині, на північ від гори Капуль, наші війска взяли приступом дальші становища Москалів на горі Стара Обчина, причім полонено понад 200 салдатів і здобуто 2 машинові кріси. Між полоненими находить ся цілий штаб російського полку піхоти.

„По обох сторонах Чорного Черемоша Москалі робили безуспішно зусиля, щоби відзискати утрачені становища".

УСПІХИ СОЮЗНИХ ВІЙСК НА ПОЛУДНЕ ВІД БРОДІВ.

ВІДЕНЬ, 23. серпня. — **Протинаступ союзних війск в Карпатах поступає успішно наперед. На північ і на полудне від Дністра прийшло в остатнім дни лише до поменьших боїв, в яких Москалі зістали прогнані зі значними втратами.**

Головна австрійсько-угорська кватира доносить:

„По обох сторонах Татарівського переходу в Карпатах напади Москалів відбито при сильнім огни нашої артилерії.

„На полудне від Бродів наші війска перевели цілий ряд протинападів, причім відобрано неприятелеви значну часть терену і взято в полон значне число російських жовнірів".

В БИТВІ КОЛО ГОРОЖАНКИ МОСКАЛІ ВТРАТИЛИ 5.000 В САМИХ УБИТИХ.

БЕРЛІН, 23. серпня. — **Военний кореспондент німецької часописи „Кельніше Цайтунґ" доносить, що Москалі втратили в битві, яка відбувала ся від 14. до 17. серпня в околиці Горожанки, найменьше 5.000 жовнірів в самих лише убитих. Втрати німецько-австрійських війск числили всего 80 в убитих.**

Кореспондент кінчить свій звіт словами:

„При великій марнотравности щодо амуніції і нерозумного жертвованя великих мас війск на певну смерть сила Москалів виказує цілковите обезсилене".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 23. серпня. — Урядовий рапорт російського ґенерального штабу звучить:

„В околиці на полудне від Крево (на Литві) неприятель перевів в ночи з вівтірка на середу напад при помочи трійливих ґазів. Однак напади відбито з великими втратами для неприятеля.

„Німецькі літаки бомбардували зелізничу стацію в Маневичах, скинувши понад 100 бомб.

„Над горішним Серетом, на полудне від Бродів, неприятель розпочав в кількох місцях переводити наступ. Сильний огонь нашої артилерії і машинових крісів положив нападам конець.

„В Карпатах, в околицях жерела Прута, заняли наші війска пасмо гір на північ і на полудне від гори Говерлї, яка лежить над угорською границею".

НАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК НА ВОЛИНИ І В КАРПАТАХ.

БЕРЛІН, 24. серпня. — **Вчерашний день проминув майже зовсім спокійно. Се перший раз за час тримісячної офензиви, що російські війска не є всилї в жаднім місци перевести ніодного нападу.**

Натомісць союзні війска переводять над Стоходом (на Волини) і здовж Карпат цілий ряд успішних нападів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На боевім фронті від Балтійського моря аж до Карпат загальне военне положене протягом останних 24 годин не улягло найменьшій зміні.

„Наші війска перевели в богато місцях напади на передні становища і патрулї Москалів. Напади повели ся, причім полонено поважне число салдатів і здобуто більшу скількість ріжних военних матеріялів".

„Вчера рано неприятель почав сильно острілювати наші становища коло Тоболя, на західнім березї Стохода (у віддаленю 38 миль від Ковля). Пополудни приступив неприятель до нападу піхоти. Однак огонь наших машинових крісів і карабінів змусив неприятеля до відвороту.

„На підставі полонених Турків потверджуеть ся вість, що у битві над Золотою Липою беруть участь турецькі жовніри".

АВСТРІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ВІДЕНЬ, 24. серпня. — Головна австрійсько-угорська кватира доносить:

„На захід від Морлаки (в Карпатах) союзні війска взяли приступом дальші російські становища, беручи 200 салдатів в полон і здобуваючи 2 машинові кріси.

„Коло Жабя наші війска відбили сильні напади Москалів, а на Буковині, на північ від гори Капуль, наступ наших війск розвиваеть ся дальше з добрим успіхом".

ТУРЕЦЬКІ ВІЙСКА НАД ЗОЛОТОЮ ЛИПОЮ.

ПЕТРОГРАД, 24. серпня. — Урядово оголосив російський ґенеральний штаб отсї вісти:

В ТУРКЕСТАНІ МАЛО ПРИЙТИ ДО ГРІЗНИХ ЗАВОРУШЕНЬ.

БЕРЛІН, 24. серпня. — **З Петроґраду доносять до Стокгольму, що положенє в Туркестані стаєть ся з кождою хвилею грізнійше. Генерал Куропаткін, який недавно тому обняв становище генерал-ґубернатора Туркестану, видав дуже строгі зарядженя, щоби привернути назад спокій.**

Петроґрадська часопись „Біржевия Ведомості" доносить, що перед кількома днями узброєна шайка бандитів напала на державний будинок в Уаворці, загарбуючи 220.000 рублів і 80 виготовлених пашпортів.

ПОРАЖЕНЄ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК НА КАВКАЗІ. — 3.400 УБИТИХ.

БЕРЛІН, 24. серпня. — Турецьке міністерство війни оголосило отсї урядові вісти:

„На правім крилі нашої армії російські війска перевели кілька відокремлених нападів на становища наших війск. Однак всі ті напади відбито з дуже тяжкими втратами для Москалів. **В околиці місцевости Огнот Москалі втратили поверх 3.000 лише в убитих. На боевім фронті коло Міджі начислено 400 трупів".**

МОСКАЛІ ПОЛОНИЛИ ДВА ПОЛКИ.

ПЕТРОГРАД, 24. серпня. — З головної російської кватири на Кавказї доносять:

„Наступ наших війск в околиці озера Ван розвиваєть ся з добрим успіхом. Наші війска зближають ся до міста Мозуль. В околиці місцевости Рахта прийшло до великої битви, в якім брала участь четверта дивізія турецьких війск. **Наші війска окружили і полонили два турецькі полки. Полонені з 11. турецького полку піхоти складають ся з 56 официрів і 1.600 жовнірів. З 10. турецького полку піхоти полонено 2 штабових офіцирів, кільканайцять офіцирів і 650 жовнірів. Крім того здобуто 3 гармати і 3 машинові кріси".**

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

ТЯЖКІ ВТРАТИ ФРАНЦУЗІВ І СЕРБІВ. — ДАЛЬШІ УСПІХИ СОЮЗНИХ ВІЙСК.

БЕРЛІН, 24. серпня. — Положенє анґлійсько-французької армії і прочих союзників стає дуже небезпечне. Болгарські війска враз з війсками осередних держав продовжують успішно наступ, завдаючи неприятелеви один удар за другим.

На західнім крилі сербсько-чорногорські війска були приневолені опорожнити свої становища і цофнути ся дальше на полудне. Втрати сербської армії великі.

В середині союзні війска посувають ся в напрямі Солуня здовж долини ріки Вардару. Союзні війска заняли цілу місцевість Дойран і Ґевґелї. Дальше на полудневий захід від Дойран союзні війска заняли місто Нїясту.

На східнім крилі болгарські війска обсадили цілий правий берег ріки Струми.

Урядовий звіт болгарського ґенерального штабу звучить:

„ПРАВЕ КРИЛО: По занятю міст Кориці і Касторії наші війска розпочали наступ дальше на полудне.

„В битві в околицях Баніци і Ґорнічева напад сербських дивізій відбито. Серби полишили в наших руках поверх 200 в полонених. Военна добича є також значна.

„СЕРЕДИНА: Протинаступ анґлійсько-французьких війск коло озера Дойран не повів ся. Наші війска заняли вчера зелізничу стацію міста Дойран і дальше на захід село Ґевґелї.

„В долині Вардару наші війска поховонили 500 убитих Французів. В околиці Нанадаґан полонили ми цілий віддїл французького війска. Сей віддїл втратив в убитих 70 французьких жовнірів.

„На полудневий захід від Дойран наші війска заняли місто Нїясту.

„ЛІВЕ КРИЛО: Французько-анґлійські війска по невдачній битві на східнім березї Струми уступили на західний берег ріки. В часї переправи потерпіли вони дуже тяжкі втрати. Ціла околиця по обох сторонах Струми засїяна трупами. Дотепер похоронено поверх 400, між тими значне число офіцирів.

„Наша военна добича складаеть ся з великого числа карабінів, ґранатів, возів, амуниції і средств поживи. Число нераненых полонених виносить 190, ранених 60.

„Один віддїл неприятельської кінноти удало ся заманити в засїдку і його цілком знищено".

КОЛО МІСТА СЕРЕС МАЛО ПРИЙТИ ДО БИТВИ МІЖ БОЛГАРАМИ А ГРЕКАМИ.

СОЛУНЬ, 24. серпня. — **На північ від Серес прийшло до битви між війсками болгарськими а грецькими.**

Грецькі війска одержали були приказ від головного грецького штабу, уступити перед Болгарами. Однак командант грецьких війск в місті Серес в порозуміню з командантом французьких війск рішили боронити міста. Грецькі війска, уступаючи перед перевагою болгарських війск, заняли становища на горбках на північ від міста.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ТЯЖКІ БОЇ В ПІКАРДІЇ І ПІД ВЕРДЕНОМ.

БЕРЛІН, 24. серпня. — Урядовий звіт звучить:

„На північ від ріки Соми неприятель переводив вчера сильне бомбардоване наших становищ. На боевім фронті між Тієпваль і Позієр Анґлійці зробили кілька нападів, але без успіху.

„Французькі війска перевели наступ на Морепа. Прийшло до рукопашної битви, яка триває дальше.

„Під Верденом в околиці Флері і Тіомон перестрілка артилерії змагаеть ся. На полудне від форту Тіомон французька піхота переводить напади з великими втратами".

АНҐЛІЙЦІ ЗДОБУВАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ОКОПИ ПІД ТІЄПВАЛЬ.

ЛОНДОН, 24. серпня. — Вечірний звіт анґлійського ґенерального штабу звучить:

„На полудне від Тієпваль наші війска взяли приступом окопи в довжині 400 метрів і посунули ся о 300 метрів наперед. Підчас сего наступу взяли наші війска значне число бранців. Вчера полонено двох офіцирів і 60 жовнірів. Нині число полонених зросло о 164.

„Напад Німців коло Базентен-ле Пті зістав відбитий. На цілім фронті сильна перестрілка артилерії".

ПОВОРОТ „ДАЙТШЛЯНДУ" ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 24. серпня. — **Вчера о годині 3-тій пополудни підводний корабель „Дайтшлянд" закинув якор в пристани Бремен.**

Вістка про щасливий поворот корабля „Дайтшлянду" рознесла ся скоростію блискавки по всіх містах Німеччини, викликуючи неописану радість.

Подорож тривала 21 днів.

Подорож „Дайтшлянду" з Америки до Бремен тривала 21 днів (то є о 5 днів довше ніж з Бремен до Америки). Відбута дорога числить 4.200 миль. Тим разом „Дайтшлянд", щоби оминути бльокаду анґлійських кораблів, відбув дорогу, пливучи поза Анґлію. **В часї цілої дороги корабель був приневолений плисти лише 100 миль під поверхнею води.**

Комендант Кениґ став народним героєм.

Ціла Німеччина величає нині капітана Павла Кениґа своїм народним героєм. В пятницю має прибути німецький цісар до Бремен, щоби особисто відзначити хороброго команданта і залогу „Дайтшлянду".

Анґлійці дарма заставляли сїти.

Капітан Кениґ оповідає, що виїзд „Дайтшлянду" з американської пристани стерегло 8 анґлійських военних кораблів. Крім того мали вони до помочи велике число американських кораблів, які в ріжних місцях позакидали були сїти, щоби зловити „Дайтшлянд". Однак „Дайтшлянд" виминув щасливо всяку небезпеку і дістав ся на отверте море.

В перших днях дороги була красна погода. Опісля була буря майже цілий час, аж доки корабель не зближив ся до берегів Анґлії. Тоді настала дуже густа мрака, яка була причиною, що корабель о кілька днів спізнив свій приїзд. Коли корабель перепливав вже Північне море, наступила знова буря. Помимо того всї машини і мотори працювали знаменито.

По дорозї „Дайтшлянд" став на кількагодинний відпочинок у военній пристани Гельґолянду. І доперва тоді капітан Кениґ подав вістку про поворот „Дайтшлянду".

ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ „БРЕМЕН" ПРИБУДЕ ЗА КІЛЬКА ДНІВ.

КОПЕНГАҐЕН, 24. серпня. — **Підводний корабель „Бремен" прибуде до Злучених Держав доперва за кілька днів.**

„Бремен" виїхав з Німеччини перед тижнем, одержавши вістку, що „Дайтшлянд" зближаеть ся до берегів Німеччини.

БОСТОН, 24. серпня. — Німецький торговельний корабель „Вілєгад" опустив серед густої мраки бостонську пристань, щоби відплисти до Ню Лондон, Конн. Корабель відбуває дорогу через невтральні води, то є, не віддалюючи ся від берегів більше ніж на три милї. Його відїзд до Ню Лондон має стояти в тісній звязи з приїздом корабля „Бремен".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 8 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодинокe число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилї.

Угро-руська часопись „Русін" (ч. 33) пише:

Русофільська „Правда" завидує угорським Русинам. Більше занимаєть ся нами, угорськими Русинами, ніж Українцями. Може на 50% галицькі Українці і „галицька" „старорусска" партія, як рідні братя — вирівнали ся. Чи не так?

Русофільська „Правда", як непрошена опікунка, проливає слези в Олифанті, Па., над „кириликою", котрої не лиш в Угорщині, але навіть старорусска партія в Галичині і в Америці не хоче зужити для розвитку народної бесіди і просьвіти галицьких Русинів. Завидують нам, що угорські Русини хотять уживати і такі букви, які знають читати Словаки, Чехи, Хорвати, Французи, Англійці, Поляки і т. д.

Чи угорські Русини не можуть так писати, як на угорській Руси учать ся? Угорські Русини мають право на то. А „старорусска галицька партія" і Українці, чи не польську ортоґрафію і букви уживають?

Галицька старорусска партія (кацапи), та галицька новоруська партія (Українці) пишуть польскою ортоґрафією і літерами-буквами так в Галичині, як в Росії (в Росії уживають ще мішано то французьку то анґлійську ортоґрафію). Сьвідчить то, що так кацапи, як і Українці є невільними слугами польонізації і польської думки. Ті народи, котрі не знають кирилики, — Українців і русофілів-кацапів — задля польської ортоґрафії і букв, їх лише за Поляків уважають.

Пощо винуєте угорських Русинів, коли ви маєте більшу хибу?! — Угорські Русини не приймуть польської ортоґрафії, бо угорські Русини не кацапи, зполячені слуги.

Заявляє кацапам „Правди" — Марамарощанин.

Не знати, хто тут більше хорий на голову: дописуватель пословаченого „Русіна", чи редактори сеї ґазети?...

Самий „Русін" друкуєть ся латиньскими буквами (так роблять і Поляки, бо польских букв на сьвіті нема!), а своїм читачам каже вірити, що українські часописи друкують ся „польськими буквами і польскою ортоґрафією". Видко, в Пітсбурґу панує під пору велика спека, коли там деякі люди такі хорі на голову...

Одним блудним синам епископські престоли, а другим лише „коруни". Дарма ждав старенький протоєрей Теофан Обушкевич на епископський престол. Не знати, чи він вже застарий, чи може за мале стадо його овечок. Досить, що Обушкевич не дістав епископського престола. Однак Євдоким, побоюючи ся, щоби Обушкевич перед смертию не перейшов знова на иншу віру, нагородив його „коруною".

Підчас торжества викропленя двох нових цареславних епископів, Александра (Дзубая) і Филипа (Ставицького) виголосив редактор „Света", батюшка Луцик, до них проповідь, даючи їм свої „наставленія" на нову дорогу житя.

Чи снило ся коли Луцикови, що він буде мусів давати науки найвисшим достойникам цареславної церкви?... „Великі чудеса Твої, Господи!" — подумав Луцик, злїзаючи з проповідниці.

Чи случайно Луцик не заохочував нових цареславних достойників черпати свої вдохновенія і премудрости з того жерела, з якого він самий черпає...

В Ню Йорку ходить чутка, що батюшка Луцик, обіймаючи редакцію „Света", поставив домаганє до російського правительства, щоби воно розрішило його від заборони уживаня алькоголю. Батюшка Луцик доказував, що кормлячи свою музу через два роки „айскрімом", зовсім запропастив свій талант. Російське правительство, бажаючи добра цареславній місії в Америці, прихилило ся до просьби Луцика і дало йому дозвіл на уживанє алькоголю. Про се сьвідчать найліпше останні числа „Света"...

Хочете знати, як батюшка Луцик лаєть ся у редаґованім собою „Светї"? Ось вам взорець його пяної музи („Свѣтъ" ч. 32):

Ще не вмерла украина,
Поки Хрунь горою,
Жидъ, Микита и фляшина
Въ сгодѣ со собою!
Поки чарки, поки марки,
Мы плюемъ на солнце,
Свиньми будемъ вѣчно Хруни
У своей сторонцѣ!

Чи не гарне може „стихотвореніє"? Його автор повинен дістати відповідну за се заплату. І дістане!

Луцикови серце крається, що Турки в Галичині. Турки нищили наші сторони кількасот літ тому назад, а російські війска нищать їх нині і допускають ся зьвірств та насильств, яких повстидали би ся навіть Турки з давних часів.

Заки німецький підводний корабель „Дайтшлянд" добив ся до Німеччини, не було дня, щоби кореспонденти з Лондону бодай раз на день його не затопили. Навіть знайшли ся були сьвідки, котрі бачили, як Анґлійці зловили „Дайтшлянд" і тягнули його до анґлійської пристани. Вістка про поворот „Дайтшлянду" до Німеччини завдала тяжкий удар лондонським брехунам.

„Наші союзні війска розпочали загальний наступ на Балкані" — доносив перед кількома днями звіт анґлійського ґенерального штабу. Однак дійсність виказала щось зовсім противного. Наступ розпочали війска Болгарів і перейшли на цілім фронті границю Греції, проганяючи своїх противників в напрямі Солуня. Анґлії і її союзникам ґрозить тепер те, що було на півострові Ґаліполі.

„Отже золото є твоїм Богом?" сказав нюйорський судія на розправі до торговельника „живим товаром". — „А так... лише золото, — відповів усьміхаючи ся торговельник — але скажіть ви мені, любі панове, що для вас є Богом?"... Судія не відповів на се нічого.

ПОЖАДАНИЙ ГІСТЬ.

Отсим ділимо ся з нашими читачами і цілою нашою суспільностию радісною вісткою, що наш дорогий земляк з російської України, добродій Григорій Ф. Семешко, прибув останними днями на постійний побут до Ню Йорку.

Заки розкажемо близше про ціль приїзду д. Семешка до Злучених Держав, не від річи буде познайомити нашу суспільність з дотеперішною діяльностию д. Семешка, сього непримиримого ворога страшних порядків російської адміністрації і завзятого оборонця тих нещасних людий, які впали жертвою самоволї і злочинних надужить російських адміністраційних властий.

Гр. Ф. Семешко, покинувши перед 15 роками посаду учителя в Катеринославщині, віддав ся зовсім ґазетній праці.

Протягом довгих 15 років Гр. Семешко вів боротьбу в часописях зі злочинами ріжних російських урядників, а передівсім поліційних і жандармських. Вислїдом сеї боротьби було те, що десятки ріжних урядників усунено із заниманих ними посад, віддано їх до суду, а навіть засуджено. Все те не приходило ся даром і для самого Гр. Семешка. Зразу обжалувані урядники тягали його по судах. Однак всї судові розправи кінчили ся для Гр. Семешка „благополучно", бо він на кождій розправі був всилї доказати, що обжалувані ним урядники допускали ся надужить законів, а навіть злочинів. Урядники, втративши надію осягнути судовий засуд на неспокійного журналїста, почали Гр. Семешка переслїдувати при помочи властий адміністраційних. Тим способом потрафили вони кілька разів осягнути свою ціль. Без переводженя судових розправ адміністраційні власти шість разів засудили Гр. Семешка на засланє: чотири рази на Сибір, а два рази в области европейської Росії.

Останний раз арештовано Гр. Семешка в Києві дня 7. падолиста 1914 р. Його арештовано за те, що в часописях голосив цілий ряд надужить і злочинів, яких допускали ся ріжні поліційні урядники. Не дивлячи ся на те, що подані до відома злочини зістали опісля урядово стверджені, що наведені Гр. Семешком урядники зістали усунені з їх посад і віддані під суд, а деякі з них засуджені на тюрму, — київський ґубернатор заслає Гр. Семешка на Сибір.

Перебуваючи на засланю в Наримськім краю, Гр. Семешко провадив дальше свою „разоблачительную" роботу, виявляв у часописях, як сибірських так і петроґрадських, ріжні безправства і злочини урядників на Сибіри та здирства, яких вони допускали ся супроти засланців. Вкінци подав до прокуратора томського окружного суду скаргу, в якій обжалував справника Пелїошевського і пристава Вальтера, що вони, по просту кажучи, рабують засланців. Отся скарга дала привід до переведеня слїдства в справі надужить згаданих урядників. Наслїдком слїдства було те, що справника Пелїошевського, пристава Вальтера, його помічника Ішутенка і около 20 рядових поліцаїв прогнано з посад. Але російські власти не забули притім і на Гр. Семешка. Томський ґубернатор Володиміров признав перебуванє Гр. Семешка в Наримськім краю „вреднимъ, опаснимъ для общественнаго спокойства и государственнаго порядка" і постановив виселити його „по етапу" в селю Киштовське, каїнського повіту, де крім Гр. Семешка не було ніодного засланця. Щоби позбути ся Гр. Семешка на довший час, міністер внутрішних справ згодив ся на заміну його засланя на виїзд за границю Росії. Таким чином Гр. Семешко прибув до Злуч. Держав.

За півтора року свого останного засланя на Сибіри Гр. Семешко зібрав велике число ріжних матеріялів і документів про те, як російський уряд поводить ся з многими тисячами людий, яких без суду і без слїдства, нераз лише на підставі одного доносу, заслано в Сибір.

Зібрані матеріяли і документи Гр. Семешко приготовляє до оголошеня в американській пресї. Крім того має намір уладити ряд відчитів по ріжних містах Злучених Держав. У своїх відчитах Гр. Семешко, яко наочний сьвідок, представить вірно картину страшного житя засланих на Сибір. Перебуваючи на засланю в Наримськім краю, Гр. Семешко мав нагоду пізнати також богато наших земляків, яких російські власти по занятю Галичини тисячами вивезли на Сибір. В Наримськім краю була одна із головних кольоній засланих галицьких Українців.

У своїх відчитах і статях Гр. Семешко представить з одної сторони страшні відносини, серед яких опинили ся наші земляки, з другої знова сторони подасть ради і вказівки, в який спосіб треба спішити з помочию для тих нещасливих жертв, які з причини браку матеріяльних средств примирають з голоду і холоду.

Наша суспільність мала вже нагоду пізнати д. Г. Семешка з картин із житя наших засланців, які були друковані тай ще тепер друкують ся в нашій часописи під заголовком: „З сибірських спогадів". Хто перечитав уважно хоч одну таку картину, сей мусить признати, що Гр. Семешко не лише представляє сї побутові картини ясно, легко і зрозуміло, але малює їх як справдішний артист. Гр. Семешко представляє кожду картину вірно, так як воно в дійсности було. Не каже вірити своїм словам, але на кожду подію предкладає достовірні документи.

Ми є певні, що наш український загал прийме з отвертою щиростию і сердечностию Дорогого Земляка, і буде йому вдячним за його цінні ради і вказівки. Думаємо, що за його дотеперішну щиру працю в обороні нещасних засланців найлїпше віддячимо ся йому в сей спосіб, коли підемо за його цінними радами і дамо по змозї наших сил як найбільшу поміч для тих найнещасливійших, які коротають тепер своє житє у далекій Сибіри.

ВІСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

ДЛЯ СИРІТ ПО ЖОВНІРАХ.

Звіт з вислїдів піднятої в падолисті 1915 року у східній Галичині акції обдарованя одїнем убогих сиріт по батьках, поляглих і померших в службі боевій.

Фонд запомоговий цілої оружної сили для вдів і сиріт у Відни, котрий в Рiздвяні Сьвята 1914 року обдарував у Відни зі збірки публичної 1.800 корон убогих сиріт по поляглих жовнірах, жертвував в письмі з 5. падолиста 1915 року, спрямованим до урядуючого дотепер в Оломунци президента львівського висшого суду краевого, яко предсідника східно-галицького Комітету краевого для охорони дітий і опіки над молодіжию — дар в квоті 10.000 корон на кошти подібного обдарованя сиріт по поляглих також у Галичині східній, однак притім застеріг яко усліве випдати, щоби предсідник згаданого Комітету підняв в тійсамій цїли в окрузї свого урядованя публичну акцію гуманітарну.

Східна часть нашого краю, хоча найтяжше навіщена грозою війни, не могла остати за иншими краями, коли розходило ся о злагодженє нужди тисяч в недостачі жиючих сиріт, котрі наслїдком війни утратили передчасно своїх батьків-кормителів, і коли лучила ся нагода пошанувати память поляглих боевиків через оказанє співчутя для вдів і осиротілих дітий.

Тому отже предсїдник східно галицького Комітету краевого приняв дар фонду і приступив сейчас до зорґанізованя акції, котрої переведенє підняли Комітети місцеві, зложені з представників ріжних станів, а засновані зверхностию судів у львівськім окрузї судовім.

В акції було діяльних 90 начальств судових і місцевих Комітетів в отсих судових повітах:

Балигород, Белз, Бірча, Бібрка, Богородчани, Болехів, Болшівці, Бориня, Броди, Бережани, Березів, Буківско, Бурштин, Буск, Ходорів, Цїшанів, Делятин, Добромиль, Долина, Дрогобич, Дубецко, Динів, Глиняни, Городок ягайлонський, Гвоздець, Галич, Городенка, Яворів, Калуш, Коломия, Комарно, Косів, Козова, Краковець, Куликів, Кути, Ліско, Любачів, Лютовиска, Львів, Лопатин, Мединичі, Миколаїв, Монастириска, Мостиска, Мости великі, Надвірна, Ніжанковичі, Обертин, Олесько, Отинія, Печеніжин, Підбуж, Підгайцї, Потік золотий, Порохник, Перемишль, Перемишляни, Радимно, Радехів, Рава руська, Рогатин, Рожнїтів, Рудки, Риманів, Самбір, Сянік, Судова вишня, Сїнява, Сколе, Станиславів, Стара сіль, Старий Самбір, Стрий, Щирець, Снятин, Товмач, Турка, Тисьмениця, Угнів, Устріки, Войнилів, Заболотів, Зборів, Золочів, Жабє, Жовква, Журавно і Жидачів.

Конечні діяльности приготовляючі комітетів, а именно зіставленя виказів сиріт потребуючих попертя, збиранє фондів збіркових і приготованє одїня на подарки, вимагали кількамісячної ревної праці комітетів, котра осягнула дуже добрі вислїди, бо відклик до жертволюбивости суспільности вражливої на сирітську недолю, а перенятої почестю і вдякою для памяти батьків, що житє своє положили в обороні цїлости держави і краю, — збудив живий відгомін і повне зрозумінє порушеної гадки.

Всї верстви суспільности, уряди і відділи військові, громади і двори, школи і товариства опіки над дїтьми, заможні і незаможні, кождий в міру своїх сил причинив ся до благородного дїла.

Скількість жертводавців перевисшила 100.000 осіб, а сума жертвованих датків виносить спільно з даром фонду запомогової акції цілої оружної сили 88.082 корон 15 сотиків.

В часї акції обдаровано в 69 повітах 2.643 сиріт по жовнїрах, а то не лише поляглих в боротьбі на поли хвали, а також по тих, котрі повмирали підчас военної служби наслїдком віднесених ран, або набутих недуг; спільний натомісць кошт обдарованя виносив 65.444 корон 12 сот.

В 12 повітах не знайдено ніяких сиріт по жовнїрах потребуючих підмоги (!), а в 9 повітах мусїло ся відложити акцію обдарованя наслїдком теперішних перешкод місцевих на час пізнїйший.

В многих місцевостях підняли ся безкористно товариства праці женщин і панї найлїпших станів шитя одїня і біля, котре для селянських дітий вироблювано в спосіб применений до взірців народних польських і українських.

Обдарованя доконувано звичайно на торжественних зібранях в судових салях, щоби чутливі дїточі душі віднесли довготриваючий спогад, що суспільність відносить ся зі сердечним співчутєм до їх болїзни по причині утрати батьків.

В зібранях сих, отвираних промовами примененими до значіня торжественности, брали участь представники духовенства, урядів і корпусів військових, учительства і публика усїх станів.

Всім чесним людям доброї волї, котрих зединеній жертвенности і праці завдячити належить поперте в краю висше 2.600 в недостачі жиючих сиріт по поляглих жовнірах, складає предсідник східно галицького Комітету краевого для охорони дітий і опіки над молодіжию вислови горячої подяки.

Іменні листи складкові жертводавців будуть враз зі звітами 90 чинних в акції комітетів, виказами обдарованих сиріт, дотичними рахунками і квітами, перехованi в архиві Президії висшого Суду краевого.

По цілковитім покритю з зібраного фонду 88.082 кор. 15 сот. коштів обдарованя 2.643 сиріт в квоті 65.444 кор. 12 сот., лишаєть ся надвишка 22.637 кор. 93 сот., з котрої квота 6.865 кор. 1 сот. знаходить ся в перехованю 16 комітетів місцевих з призначенем на дальші підмоги сиріт по поляглих в случаях ствердженої наглої потреби.

Решта касова в сумі 15.772 кор. 92 сот. уміщена є тимчасово яко депозит опроцентований в рахунку біжучім в філії Віденського Закладу Кредитового в Оломунци і буде ужита на такусаму ціль з кінцем року 1916.

Оломунець, дня 9. липня 1916.

З бюра східно галицького Комітету краевого для охорони дітий і опіки над молодіжию. — „Діло".

З ЖИТЯ ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ.

Рільничі роботи в Жидачівщині. — Полеві шкоди. — Жертвенність українського жіноцтва.

До львівського „Діла" (ч. 180) пишуть:

Околиці Жидачева і Журавна були тереном завзятих боїв лїтом минулого року. Цїлі села погоріли, так що декуди й слїду по людських оселях не остало. В повіті почала ся відбудова найконечнійших мешкальних і господарських будинків. Відбудова ведеть ся місцевими робучими силами і селяни постійно доставляють підвод. По военній бурі забрав ся нарід з подвоеною енерґією до праці. Найбільше працюють люди по полях більших земельних посїлостий. За роботу в поли платить ся після урядової тарифи 1 К. 60 сот., 80 сот. денно і много 1 К. 60 сот. дістає той, чия робота є зовсім видатна, 80 сот. той, хто працює меньше видатно, а нічого не платять тому, чия робота зовсім неуспішна. Роботу кваліфікують власники, або управителі більших посїлостий і найчастійше буває означена робота селян яко меньше видатна або зовсім невидатна. Працюють на ланах самі українські селяни. Селянин платить селянинови за роботу в поли від дня 10 К.

Хочемо остерегти наших селян з цілого краю, щоби підчас евентуальної, хоч неімовірної впрочім, евакуції, шанували великі пасовиска. В Жидачівщині підчас тогорічних великих боїв селяни втікали з дїтьми й своїм добром, худобою тощо перед боевою лінією. Деколи неможливо було їм гнати худобу дорогами, а деколи не можна було її навіть встерегти. Тому то дуже часто худоба розходила ся по пасовисках, що належали до чужих властителів, пасучи ся там. Тепер ті пошкодовані властителї, якими є в Жидачівщині властителї дворів, позивають селян о відшкодованє. Судовими знавцями в таких процесах є дїдичі. Звичайно таксують вони шкоду, заподіяну одною штукою худоби на двірськім пасовиску, досить високо. Таким чином селяни із сіл Володимирців, Побережа і Лютинки поплатили дідичеви по кілька тисяч відшкодованя. Тому нехай селяни, які перед боевою лінією женуть худобу, женуть її так, щоби не сходила на чуже пасовиско.

Премії за засіви виплачують вже власти властителям більших посїлостий.

Наші селяни декуди в Жидачівщині тепер мають дуже мало їсти. Проте їх жертвенність на военні цїли не зменьшила ся. В податковім урядї в Журавні збирають ся на Червоний Хрест і на военні цїли. Кожду жінку, яка бере військовий причинок, заохочують там до добровільних жертв на военні цїли, а з окрема на Червоний Хрест. Селянські жінки слухають доброї ради патріотичних урядників і часть свого причинку дають на военні цїли. В той спосіб зібрано вже в податковім урядї від сільських жінок кільканацять тисяч корон. Зібрані суми відсилають і далі відсилаєть ся на Червоний Хрест і на польські леґіони.

ДОЛЯ ЕВАКУОВАНИХ З ГАЛИЧИНИ.

Евакуоване населенє з Галичини поміщують власти покищо в місточку Угорське Градище на Моравії. „Нає Фрає Прессе" описує судьбу тих виселенців. До 6. липня б. р. було їх там 37.000. Цїлі поїзди стоять один або два днї на бічнім шляху, а опісля їх пересуваєть ся льокальним шляхом між Куновичами і Угорським Градищем до стації призначеня. Виживленє евакуованих дуже трудне. Мяса одержують мало. Харч складаєть ся переважно з картофляної зупи, кулеші, круп і фасолї. На прожиленє одної особи дають власти 1 к. 50 сот. Виселенцї дістають рано чорну каву, на обід 10 дека круп або кулешу, кільо картофель, деколи фасолю, а вечером знова картофлї, або стручкові овочі, заправлені данським маслом. Дуже ощадно обходять ся тут з хлїбом. Дїти мають діставати денно по пів лїтри молока, та не все його дістають, бо молока недостає. Судьба виселенців дуже прикра, хоч би тому, що з дому не могли вони забрати найпотрібнїйших річий. Виселенців з Тисьмениці і сусїдних околиць покищо поміщено у Львові в бараках на Янівськім. — „Діло".

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

7. Олекса Зайченко.

З Олексою Зайченком я спізнав ся там таки, в Наримськім краю. Се був ще зовсім молодий чоловік, яких 24 літ віку, селянин з міста Каменки в Київщині. Був салдатом, та дуже заслаб на груди і його вже підчас війни увільнили на рік до дому, на поправу здоровля.

Про свою біду Зайченко оповідав мені так: Повернувшись до дому він, щоб не сидіти даром, поступив на службу на цукроварню Давидова, там таки в Каменці. Кілька місяців прослужив добре і вдоволяючо, а цісля того його відправили. Правду казати, провини за ним не було ніякої і відправили його так собі, „за одним заходом". Хазяїн усунув з посади старого директора цукроварні і назначив нового, та ще до того й Німця.

Отже, по поговірці — новий віник чисто мете, новий директор почав вимітати зі служби тих робітників, котрих приняв був старий. Так був „заметений" і О. Зайченко. Се не тільки не вподобалось йому, але навіть дуже образило. Пійшов він у контору за обрахунком, але там нікого не було, окрім хлопця-підлітка, що долівку замітав. Зайченко став оповідати йому про свою справу і нарешті сказав:

— Хоч би в писок йому (директорови) дати довелось, то лекше булоб!

Хлопець розказав про се завідателеви контори, а той доніс директорови.

В той таки день директор закликав поліцийного урядника і звелів йому арештувати Зайченка. Се було 10. лютого 1915 р. Урядник, само собою розумієть ся, зараз же злапав Зайченка і відвіз до пристава Павлова, а той посадив його в холодну, де й тримав два тижні без жадного допиту.

У Зайченка була наречена, молода дівчина Кулина Білкова, що жила в сусіднім селі Пляківці. Довідавши ся, що Зайченко арештований, вона пійшла до пристава просити, щоб позволив їй побачити ся з женихом. Той позволив і сказав дівчині:

— Перекажи Зайченкови, що за 50 рублів я можу увільнити його з арешту!

Та переказала, але Зайченко пожалів гроший, бо дістались йому тяжкою працею. Дотого-ж вірив, що його й так увільнять з арешту, бо ніяких злочинств за ним не було.

Через два тижні пристав Павлов віслав Зайченка до справника Трунова, а той, продержавши його два дні в поліцийнім арешті, запер його до тюрми.

В Росії справникови не вільно своєю властию тримати в тюрмі чоловіка більше двох тижнів. Коли він хоче затримати чоловіка в тюрмі на довше, то мусить дістати на те приказ ґубернатора.

Пройшло два тижні, а що приказу від ґубернатора тримати Зайченка і далї не було, то тюремне начальство хотїло його випустити, отже справник Трунов зателефонував начальникови тюрми, щоб трохи затримав Зайченка, бо з хвилї на хвилю може прибути по телеґрафу приказ від ґубернатора. Зайченка затримали, але зовсім незаконно. В 10-тій годині вечер прийшла справдї телеґрама від київського ґубернатора Суковкіна з приказом „видержать Зайченка під арештом місяць за... хулїґанство". Просидів Зайченко і сей місяць, а що ніяких нових приказів не було, то його й випустили з тюрми.

З міста, де він сидів у тюрмі, до села Каменки було 45 верств, гроший у Зайченка з собою не було, і через те він помандрував до дому пішки. Вже пройшов був около 20 верств, коли тут здогонив його верхи стражник, котрий затримав його і знов повів до справника. Тут то й виявило ся, що головний начальник київського воєнного округа приказав виселити Зайченка, куди він сам захоче, але поза межі київського воєнного округа.

Дальше свого села Зайченко ніде не жив і приказ сей був йому дуже прикрий. Отже згадав він, що його рідна тітка — батькова сестра — перед кількома роками переселила ся зі своїм чоловіком на Сибір і жиє в селї Ново-Спасівськім, в барнаульськім пов., томської ґубернії, і сказав справникови, що він хотів би поїхати, розумієть ся етапом, до ґубернії томської. Але томський ґубернатор В. Н. Дудиньский не пустив Зайченка до тїтки, а заслав його в Наримський край в малесеньке сельце Нестерово.

Всю отсю історію Зайченко розказав і в своїх скаргах, що післав до міністра внутрішних справ та до головного начальника київського воєнного округа. Він просив міністра відмінити розпорядженє ґубернатора Дудиньского і позволити йому перебрати ся з Наримського краю до тїтки в барнаульський повіт. Копію з тих скарг Зайченко післав депутатови державної думи, адвокатови Керенському, і просив його помочи в своїй справі. Але все те нічого не помогло. Прождавши кілька місяців, Зайченко знову подав скаргу до міністра, просив звільнити його із засланя і пустити на війну яко салдата, але і з того нічого не вийшло.

Так сидить неборака і по сей день у засланю.

— Як би знав, що така лиха година мене спіткає, — говорив менї Зайченко — то не тільки 50, а 150 і навіть 250 рублїв був би дав приставови. Як би знав, як кажуть, де упадеш, то й соломки-б підстелив, а то от і приходить ся безвинно страдати!

З приводу сього можна сказати, що на засланю в Сибіри є не один такий Зайченко, котрий не знає навіть, за що його туди запакували.

З КАНАДІЙСЬКОГО ПЕКЛА.

—o—

Один шікаґовський читач „Свободи" надіслав нам лист від свого шваґра, який перебуває тепер в Канаді інтернований під закидом шпіонажі в користь Австрії. Його імени, анї місцевости, в якій він тепер перебуває, не подаємо через те, щоби канадійський уряд про се не довідав ся і не знущав ся над невинним чоловіком. Чоловік, котрий прислав нам сей лист до поміщеня, пише: „Перший раз я довідав ся з його листа, як йому поводить ся і яким способом він зістав арештований. За послідні два роки (його арештовано ще в 1914 роцї) він писав до мене зчаста, але немилосерний цензор не щадив чорнила і так його листи все замазував, що я з них не міг нічого довідати ся. Я вносив до канадійського уряду (в Онтеріо) просьбу в тій справі, але менї відмовили... Останний лист, який я Вам отсе посилаю, дивним дивом вислизнув ся з рук канадійського цензора".

Дорогий Шваґре і Сестро!

Лист від Вас я отримав, за котрий сердечно дякую, бо з нього довідав ся про Ваше здоровлє і поводженє. А тепер я Вам опишу про моє поводженє. Вам відомо, що я їхав з Шікаґо до Філядельфії і коли коло Найеґера Фолс переїзджав канадійську границю, канадійські полісмени придержали мене, а опісля заарештували, яко австрійського шпиґуна. Коли я оправдував ся, що їду до Філядельфії, канадійське правительство не вірило менї, кажучи, що я їду до Австрії на війну. І мене тепер не хочуть пустити за границю, але аж по війні пустять. **В Канаді є тисячі таких невільників, як я. Аж до недавного часу ми перебували далеко від міста, в лісї. Там ми мусїли тяжко працювати, а хто не хотів, той мусів терпіти страшні кари. Ми не діставали їсти, анї жадного убраня, а били нас, як останну собаку. Нас багнетами кололи і так ми мусїли робити, а за ту працю ми не брали ніякої платнї, хиба бу́ки по плечах і „пончі" (стусани) попід ребра.**

А коли тепер забракло робітників у Канаді, то нас відти забрали до фабрик, де робимо за малу заплату. **Денно дістаємо $1.75 (17½ центів на годину). З того обтягають нам місячно $18.20 за „борд" (харч), $1.00 на лікаря і 50 центів до каси хорих, а нам не остаєть ся навіть на тютюн. Робота дуже тяжка. Шуфлею кидаю углє до „кари" (воза) і така моя недоля. Два роки робив дармо на мілїтаризм, а тепер мушу робити задармо на компанію.** Щоб я хотів виїхати до Америки (до Злучених Держав), то не пустять. Не пустять навіть, коли би я хотів виїхати до иншого міста в Канаді...

Напишіть менї, чи Ви дістаєте від мене листи конфіскованї, чи нї, бо до мене Ваші листи доходять нерозпечатувані. Анї на границї анї тут їх не переглядають, тому можете менї досить всього написати.

Здоровлю Вас сердечно, Ваш Н. Н.

Найважнійша річ, якої вимагаємо від орґанізації, — є ПЕВНІСТЬ, щоби вона членам дала то, що обіцює; аби член давав вкладки зі спокійною совістю, що його добро не пропаде. Такою певною орґанізацією є Український Народний Союз.

ГРІЗНА НІЧ ПІД ВЕРДЕНОМ.

Написав др. Макс Осборн.

Над великим воєнним табором під Верденом залягла темрява. Настала ніч. Ціла околиця вкрита лїсом. Вправдї він з кождим днем стає рідший: французькі гармати роблять серед него щораз то нові, щораз то ширші прогалини. Всеж таки він дає деякий захист перед оком і кулею неприятеля.

Між деревами і корчами кипить житє. Тут і там розкинені хати, шатра і криті окопи. Богато жовнірів жиє під голим небом або в отвертих окопах. Живуть поодиноко або громадно. Кождий з них занятий якоюсь роботою. В гущавині укриті вози і конї, готові кождої хвилї в дорогу. З окопів дають ся чути від часу до часу голоси, свисти, розмови і співи, а притім все таcама, вічно грізна мельодія недалеких гармат.

Трохи дальше видніють великі шопи для коний. Терпеливо стоять хоробрі зьвірята, яких люди пірвали у свої ряди до кровавої боротьби. Вірні, невідступні товариші підчас найтяжшої і найнебезпечнійшої працї, відпочивають по великих трудах. В однім кутї звивасть ся ветеринар. Перевязує гнїдому велику рану на шиї, бо перед полуднем зранив його відломок шрапнеля. Шпакови тече через підря кров з малої рани на чолї; перед годиною поцїлила його куля машинового кріса. Він стоїть безпомічний і жде терпеливо на свою чергу. Здаєть ся, приглядаєть ся свому товаришеви і жалує його в нещастю.

На краю лїса видніє давне становище батерії. Наші жовніри переміняли його в окопи до мешканя. Перед окопами завели городцї: очевидно кождий городець огороджений. Окопи представляють ся як ряд хаток в зачарованім лїсї. Двері і вікна прикрашені артистично корою берези і вкриті густою зелениною. Побіч в гущавині є склади амуніції, прикриті густо листем.

На дорозї, яка провадить через лїс, видно довгі ряди возів і моторів. Їх колеса врізують ся глибоко в болотнисту землю. Ладують, виладовують, чистять і направляють.

А ще трохи дальше є дорога, яка веде прямо на боєву лїнію. На ній панує оживлений рух, немов на головній улицї великого міста. Вози, конї, люди, самоходи і біцикли творять одну неперервану масу. Одним боком дороги порушуєть ся отся маса вниз, а другим боком вгору. Дорога в страшнім станї. Повно ям і вибоїв. Що дня її направляють і що дня нові ями, нові вибої. Здовж дороги падуть часто ґранати і шрапнелї. Неприятель острілює дорогу. Він знає, що нею плине нова сила до окопів на боєвій лінії. Що крок можна стрінути по обох сторонах дороги убитих жовнірів і конї, розторощені вози, розкинену амуніцію. Все те усувають швидко на бік, аби не здержувати руху.

...Зближаємо ся до боєвої лінії. Що за страшний вид! Гук гармат чути щораз близше, щораз сильнійше. Як далеко сягнути оком, видно огнисті язики гармат. В день їх не видно. Горить земля, горить небо. Огнисті стовпи підносять ся зі землї, перелїтають луком воздух і гаснуть десь далеко, далеко серед ночи. Земля і небо осьвітлені як в білий день. Рефлєктори, сьвітляні кулї і ріжнобарвні ракети доповнюють широке море огню.

Без перестанку і без віддиху. Страшний гук гармат і вибухаючих ґранатів не позволяє почути своїх власних слів. Серед тої постійної орхестри дають ся вирізнити від часу до часу сильнійші громи. Се вибух поцїлених складів з порохом і ґранатами.

Жадна попередна війна народів не була така страшна і грізна. Були бої, були битви, але поміж ними були хвилї відпочинку. Були кроваві днї, але по них слїдували бодай спокійні ночи. Побідник по тяжкій битві і працї мав кілька годин відпочинку. Однак під Верденом нема одної хвилї спокою. Битва триває в безконечність. Ночи являють ся тут ще грізнійшим продовженєм страшних днів.

Ми знаємо, що Французи втратили і що вони тратять. Але ми мусимо звісувати собі і наші жертви і наші втрати. Лише тодї пізнаємо розмір величезної боротьби.

Ніч лютує дальше, гуде, бухає огнем, витріщує грізні очи, обіймає нас своїми кігтями і держить цупко, твердо. Коли настане день?

НОВИЙ ЦІННИК НА ЗБІЖЕ З НОВОГО ЗБОРУ 1916.

Перебірні ціни Воєнного Заведеня для обороту збіжем.

В доповненю цїсарського розпорядженя з дня 11. червня 1916. В. з. д. Ч. 176 про займанє сьогорічного жнива установляє міністеріяльний розпорядок з дня 15. липня 1916. В. з. д. Ч. 219 цїни, на яких Воєнне Заведенє для обороту збіжем перебирати-ме збіже і инші плоди рільничі сьогорічного збору. Цїни низше наведені розуміють ся за плоди призначені на цїли споживні і на пашу. На збіже призначене на обсїв установлені будуть дорогою спеціяльного розпорядку окремі цїни.

Узглядняючи піднесенє коштів рільної продукції, установляє міністеріяльний розпорядок на рільні плоди цїни висші ніж в останнім роцї; зазначити однак треба, що новоустійнені цїни в Австрії є низші ніж в Угорщинї, а підвишка збіжевих цїн не вплине на підвишку цїн муки.

Залежно від часу достави, усталено дві тарифи, а се:

І. За збіже, доставлене по 15. грудня 1916, належить ся, числячи за метричний сотнар:

За пшеницю або оркиш	38	корон
„ жито	31	„
„ сумішку жита і пшеницї	31	„
„ броварний ячмінь	36	„
„ пашний ячмінь	32	„
„ овес	30	„

Час достави належить доказати через предложенє дуплїкату набірного листа, або посьвідки перевізного підприємства, млина або складу.

Як бачимо, цїна пшеницї підскочила в порівнаню з минувшим роком о 4 К. на метричний сотнар, жита о 3 К., ячменю о 6 К. (зглядно 8), вівса о 4 К.

II. За збіже, доставлене по 15. грудня 1916, належить ся за кождий метричний сотнар:

За пшеницю і оркиш	35	корон
„ жито	29	„
„ сумішку жита і пшеницї	29	„
„ броварний ячмінь	33	„
„ пашний ячмінь	29	„
„ овес	28	„

III. Незалежно від часу достави устійнює висше наведений міністеріяльний розпорядок перебірні цїни за метр. сотнар за просо 28 К., за горох і сочевицю 55 К., за чільні бобоваті (фасолї і біб) 40 К., за відпадки сочевицї 30 К., за вику 26 К.

При сумішках яко цїну належить уважати цїну найдешевшого плоду сумішки.

Щоби позискати висше згадані плати, мусить ся доставити збіже дорідне, належито очищене і сухе. Занечищене його насїнєм хопт і бурянів не сміє переносити 2 процент загальної ваги (не обєму).

Природна сумішка иншого чільного зерна не впливає на обниженє цїни, о скільки не перевисшає 3 процент. Збіже, занечищене більше як 3-ох процентах чужим зерном, мусить ся віддати по зниженій цїнї. Найвисше законом допустиме потрученє з сього титулу виносити може 15 процент перебірної цїни.

Спори щодо висоти потрученя між хлїборобом а Воєнним Заведенєм для обороту збіжем зглядно його орґанами (комісіонерами) рішає повітовий суд, в якого окрузї находить ся збіже. Проти рішеня повітового суду можна внести відклик до вісьмох днів. Присуд другої інстанції є рішаючий, неоспоримий.

Судове поступованє не звільняє хлїбороба від відстави збіжа до диспозиції Воєнного Заведеня для обороту збіжем.

Перебірні цїни розуміють ся від стації заладованя, о скільки млин або склад, до якого збіже маєть ся після вказівок В. З. для обороту збіжем доставити, не лежить близше.

Кошти достави і заладованя на зелїзницю зглядно до млина або складу обняті є тими цїнами.

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові. — „Дїло".

Марко Скритий.

А ФИЛЇ СКАЖЕНЇЮТЬ.

Заходить сонце, сьвітить не хоче,
Людські розмови німіють;
Я вийшов над беріг, — вода хлюпочесь,
А филї ревуть-скаженїють.

Я бачу ту воду,
Що о-беріг бєть ся,
Рве скалу-колоду
І на волю преть ся...

* * *

Вдивив ся я в море, а вода заснула,
Спить під омофором темненькної ночи,
Та филя грімкая зірвалась й гукнула:
„Прозрій бо, сестрице, розплющи вже очи!"

Филя все ревіла,
Ніщо не спинилась,
Вода закипіла
Й чогось запінилась...

АРМІЯ БУГА.

„Полева Часопись армії Буга" пригадує, що минув рік 8. липня, як з частий полудневої німецької армії, 11. армії і бескидського корпуса утворено армію Буга. Її завданем було вдарити із східної Галичини на ліве крило російської армії, що тодї ще сягало на захід за Вислу та утруднити російський відворот за Буг. Росіяни добре знали про ті наміри; вони на цілій лінії від Угнова на північ аж до Влодави побудували укріплені становища, щоби здержати похід армії Буга. Від дня 13. липня 1915 протягом цїломісячних кровавих боїв добувала нова армія сї становища та отворила дорогу походови на Берестє Литовське. 99 офіцирів і 21.329 жовнірів попало тоді в руки побідників, а крім того богато воєнного матеріялу. Дальший похід розвивав ся у двох кольонах. Одна кольона йшла лївим берегом Буга проти південного і західного фронту Берестя Литовського. Друга перейшла коло Влодави через Буг та серед завзятих боїв дійшла до Кобрина, щоби Росіянам відтяти одиноку дорогу відвороту на схід. Небезпека утрати тої дороги спонукала Росіян вже 25. серпня 1915 опустити Берестє Литовське та відступити з полудневої лінії кріпостий. Через те втратили вони одиноку точку опору на Бузї. Тепер армія Буга нестримно рушила вперед в область баґон Припеті. Коло Кобрина, Горожанки, Дрогічина і Пинска з одного боку, і Березн Картуської та Косова з другого боку старали ся Росіяни здержати погоню, та даремно. Всюди їх відкинено і вони мусїли відступити далеко в баґна. Дня 16. вересня був Пинск в руках німецьких військ.

Війска ті довершили надлюдських діл. Вони потребували зараз відпочинку. Деякі ґрупи остановили ся коло Пинска. Цїлу зиму їх неприятель майже не займав, з виїмком боїв коло Пинска і Лопшина. Не так воно було у південної ґрупи, яка, охороняючи праве крило армії, пійшла поза Володимир Волинський та після занятя Австро-Уграми Луцка, заняла становища над Стиром і Корминов. Коло Лисова, Будки і Новосілок вона відперла завзяті неприятельські наступи, не відступаючи ні кроком взад.

Нова російська офензива поставила армію Буга знова перед важким завданем. Битви коло Сокола, Кілків, Линївки, Свидниці і Вичин виявили, що воєнний настрій і хоробрість у військ остала ся така, як колись бувало. Се дає запоруку, що успіхи російської офензиви не будуть наконечними, та що хоробра армія Лінзінґена здержить і відіпре неприятеля. — „Дїло".

ДОПИСИ.

З NEW YORK, N. Y.

Український Драматичний Кружок.

В пятницю, 18. серпня б. р. в „Касіно Гол" (85 Іст 4-та ул.) відбули ся перші збори Укр. Драм. Кружка, що заснував ся при тов. „Нова Україна". В першу чергу був вибраний комітет, котрий буде винаходити і ухвалювати пєси до представленя і буде давати кружкови напрям в театральнім ділї. Із сього комітету вибраний режісер і секретар кружка. Окрім любителів, прибувших на збори, кружок отримав кілька листів від тих осіб, що зацікавили ся кружком. Із сього видно, що деякі люди з української суспільности в Америцї спочувають сьому важному ділу.

Дехто хоче знати задачу кружка. Задача си не легка. Кружок має цїль зібрати чесних, талановитих і безкорисних любителів театральної штуки, котрі будучи такими, з любовю будуть тут учити ся і ширити свій хист, аж поки переведений на ніщо український театр в Америцї не досягне своєї цїли. А тодї вже можна буде зробити богато дечого. Потрібні тільки такі люди, котрі готові робити те, чого хотять, що приємно, які будуть горді, задоволені і щасливі тим, що ідуть за волею своєї душі.

Кождий новий член має бути проекзаменований і він не мусить бути членом тов. „Нова Україна", як не хоче, а лишень стає членом кружка і платить 25 цнт. вступного. Сей кружок покищо не обіцює дати якунебудь матеріяльну користь своїм членам за їх працю, а ввесь дохід буде призначений на фонд будучої часописи і на потреби та поширенє самого кружка. Пора тільки подумати над сею задачею і виконати її.

Чогось не вірить ся, щоб у нас не було на се сил. Сили є. Чому у старім краю українські театральні вистави мали і мають широкий вплив і славу? Ми памятаємо Садовського, Кропивницького, Карпенка-Карого і богато инших. Сї люди лишили по собі незабутню славу. Вони протоптали шлях і збудували артистичний театр. Тепер нам остало ся лиш памятати їх примір, примір упертої працї і любови до штуки. З тої пори старокраєві люди часто йдуть по дорозї отсих сьвіточів. А ми тут в Америцї нічого не робимо, а хоч і робимо, то и що ми перетворюємо великі таланти своїх писателів і із типічного житя, мук і краси свого народа що-ми виліплюємо? Як мати те, що ми маємо, то красше нічого не мати, а тільки їсти та спати. Добрий, який повинен бути, свій театр — є наша насущна потреба тут в Америцї, а ми...

От тут то і зародив ся замір заснувати Укр. Драм. Кружок, кружок зединений з таких людий, які щиро люблять театральне дїло і всіми силами хочуть працювати в сїм напрямі. Хочеть ся плакати, пестити ся, пянїти від своєї української музи. Наша муза велика, славна. Вона — кров нашого серця, дитина нашої змученої душі. Вона ридає, як нещасна мати, нелукаво регочесь, невільно мучить і солодко, мов дївчина, цїлує. Чиж нам, Українцї, забути її? Чиж нам над сим не подумати?...

В. Сиротенко,
секретар Укр. Драм. Кружка.

Всїх зацікавлених кружком просить ся звертатись на адресу: W. Sirotenko, 2402 Bathgate Ave., Bronx, N. Y.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА!

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Президент віднинув іміґраційний біл.

Предложений президентови Вілсонови до підпису іміґраційний біл, мимо сильної опозиції зі сторони сенату, президент уневажнив. Біл сей, званий білем Борнета, полягає на сім, щоби неграмотним еміґрантам заборонити вступ на землю Вашінґтона. Дотичний біл був уже кілька разів предкладаний президентови до потвердження, але Вілсон під жадним услівєм не хоче його підписати.

Катастрофа в Ню Йорку.

В середу рано при Маріон евеню, між 187 і 188 ул. в Бронкс, Н. Й., розвалили ся стіни новопобудованого 5-поверхового будинку. 18 робітників забрано до шпиталю, де 2 померло, а решта тяжко покалічені борють ся зі смертию. 7 робітників пропало під румовищами будинку. Прикликаний коронер зарядив пошукуване за пропавшими, а директорів будівляної компанії, котрі відповідають за сю катастрофу, велів арештувати. Один робітник заявив, що він не мав ще нагоди працювати при такій небезпечній будові, як ся послідна. Коронер думає, що причиною катастрофи були зле споєні зелізні стовпи. Слідство в сій справі провадить ся.

Діточий параліж.

Пошесть діточого параліжу ширить ся дальше. В горячі дні буває случаїв занедужаня більше, в холоднійші дні меньше. Минулого четверга занотовано в пятьох громадах Великого Ню Йорку 109 випадків занедужаня, а 31 випадків смерти. Загалом захорувало доси 7.532 дітий, а умерло 1.762. Із занедужавших вилічено вже 187 дітий. На сю недугу западають головно діти низше 16 літ житя. Пацієнтів, які мають понад 16 літ, було доси лише 16. Департамент здоровля оповістив, що на 841 смертних випадків, занотованих по день 1. серпня, 253 померших були дітьми родичів уроджених в Америці, а 588 належали до родичів уроджених поза Америкою. 102 пацієнтів лічили і ще доси лічать адреналіном. Деяким дітям се средство помогло, а в деяких випадках не видно ніякого успіху. Санітарні власти видали новий заклик до тих осіб, які мали колись сей параліж і вилічили ся з нього, аби жертвували трохи своєї крови для теперішних пацієнтів. Таких осіб нараховано в Ню Йорку 700. З жертвованої добрими людьми крови лікарі роблять відповідну спровицю і нею лічать дітскені параліжем жертви.

Часопись „Ню Йорк Амерікен" отворила „Діточий шпитальний фонд", якого уживають ся на закупно всіляких приборів для убогих спаралізованих дітий. Доси зібрано на сю ціль $33.953,09.

У нюйорськім стейті (з виключенєм міста Ню Йорку) занедужало доси 1.645 дітий, а вмерло 188. В стейті Ню Джерзи було в четвер 58 нових випадків занедужаня.

Хліб в Шікаґо буде дорозший.

Державний посол (зі стейту Ілінойс) до вашінґтонського конґресу, п. Рейнберґ, заявив, що шікаґовські пекарі хочуть підвисшити ціну на хліб. До недавна хліб коштував 5 цит., тепер коштує 6 цит., а хочуть піднести ціну на 10 центів.

Міліція дістає 3 долярі місячно.

Жовніри стейту Массачусетс, які перебувають тепер на мексиканській границі, отримують тепер лише $3.00 місячної платні. Так доносить сенатор згаданого стейту п. Вікс. За сим примірон пійдуть і инші стейти.

Протестує проти пропаґанди мілітаризму.

В. Е. Додд, професор американської історії на шікаґовськім університеті, віднїс ся з просьбою до президента Вілсона, щоби він заборонив ширити пропаґанду мілітаризму по школах, ґімназіях і університетах. „Ми віримо в „препереднес" (поготівлє), але не віримо в мілітаризм!" — каже професор Додд.

Землетрясєнє в Калїфорнії.

В середу рано о годині 6.55 навістило Калїфорнію сильне землетрясєнє. Чи були з причини тої катастрофи які шкоди, телеґрами не згадують.

Автомобілева статистика.

В цілих Злучених Державах найбільше автомобілів має місто Ню Йорк, бо аж 117.252. Усїх шоферів є 59.430. В стейті Ню Йорк (поза містом Ню Йорком) найбільше автомобілів має Бофало, бо аж 86.162 і 13.548 шоферів, а відтак іде столиця стейту, Олбани, з 71.066 автомобілями і з 14.613 шоферами.

Одна з многих траґедій.

Під ч. 310 Вест 28 улиця в Ню Йорку поліція викрила страшний морд. В стінній шафі найдено труна женщини, жінки декоратора І. Шаляпіна. Підозріне впало на господаря дому, Алойза Гавсвіцера, який день передтим напав був на самого Шаляпіна, мужа замордованої женщини.

Шаляпін заявив, що коли він у вівторок вечером повернув скорше ніж звичайно до дому, якийсь чоловік в дверях Шаляпінового покою вилив йому на лице сильний квас. Очи Шаляпіна зайшли кровю. Він упав на підлогу і лежав, аж надійшов якийсь инший чоловік і дав знати до поліції. Поліція зараз таки прибула і забрала Шаляпіна до шпиталю. По стягненю протоколу кількох детективів удало ся до мешканя Гавсвіцера, де застали його хору жінку і хорого 13-місячного синка. Сам Гавсвіцер утїк і слїду по нїм нема. До своєї жінки написав він картку слїдуючого змісту: „Про се ще нема нїщо по газетах. Я є винуватий. Моє житє є зруйноване. Я надію ся, що наший дитині є призначено більше щастя і що ти з дитиною будеш більше щаслива ніж дотепер. Не давай дитині мого назвиска".

Коли детективи прочитали сю картку, сейчас повідомили про се двох поліційних інспекторів. Прибувші інспектори почали переводити ревізію в цілім домі і в покою Шаляпіна найшли у стінній шафі труна його жінки. Шия була обвинена в шмату, а з ран можна пізнати, що убийник завдав їй перший смертельний удар в голову.

Шаляпін і його жінка запізнали ся з Гавсвіцером на одним балю ще в 1914 році. Від тої хвилї вони жили все в приязних відносинах. Перед місяцем Шаляпін переніс своє мешканє до Гавсвіцерового дому. Він не знав, що Гавсвіцер залюбив ся в його жінці. Згодом Гавсвіцер почав навіть часто сварити ся з Шаляпіном. Се обурило молоду пару і вони рішили перенести ся до иншого дому. Гавсвіцер, довідавши ся про се, рішив пімстити ся на Шаляпіні. І коли сей прийшов в полудне до дому, Гавсвіцер залив йому сильним квасом очи, а пізнїйше замордував його жінку. Шаляпін на запити детективів відповів, що він не зробив жадної кривди Гавсвіцерови і не знає, чому він допустив ся такого страшного злочину.

Лікарі ствердили, що є дуже мала надія, аби Шаляпін міг виздоровіти. Він правдоподібно стратить зір на ціле життє. За Гавсвіцером розіслано стежні листи.

Денні видатки міста Ню Йорку.

Ню Йорк є найбільшим містом на сьвіті, тому і його розходи великі. Денні видатки міської управи коштують Ню Йорк 362 тисяч 844 доляри.

Заїхав автомобілем до ріки.

Чотири нюйорські пані їхали автомобілем в Плетсбурґ, Н. Й. Шофер автомобіля, Ф. Джодж, на розї улиці недалеко ріки Осейбл зачепив о зелізний стовп, і автомобіль відбив ся і полетів у воду. Одній женщині поломило обі ноги, а сам шофер є дуже тяжко ранений.

Пострілив дівчину за яблоко.

В Портленд, Конн., до городу фармера Едвіна Тейлора зайшла сусідна 13-лїтна дівчинка і зірвала пару яблок. Коли фармер побачив її, вистрілив до неї з револьвера. Тяжко ранену дівчину відвезено до шпиталю в Мідлтавн, а фармера сейчас арештовано.

Мимовільно напив ся трутини.

Один маляр в Бронкс, Н. Й., докінчуючи образ пізно в ночи, був спраґнений і замісць води напив ся через помилку трутини. Його забрано до шпиталю, але стан його здоровля є безнадійний.

Прожив 124 роки.

В Бразилії (полуднева Америка) помер Неґер, котрий прожив 124 роки. До послїдної хвилї працював при тяжкій фізичній роботі. — Неґри взагалї живуть довго, особливо в північних провінціях Бразилії, де їх вік сягає пересічно 90 років.

Померла 110-лїтна женщина.

В Бостон, Масс., померла сими днями женщина, котра прожила 109 літ і 11 місяців. Вона осиротила численну родину, складаючу ся з 6 поколінь. Померла в домі своєї внуки.

27-лїтна женщина матерю 13 дітий.

Юлія Койнська з Гленвіл, Конн., числить тепер 27 лїт житя і є матерю 13 дітий. 8 з них померло, а 5 прибуло протягом 7 місяців. Сім місяців тому породила вона трояки, а у вівторок, 22 с. м., привела на сьвіт близнята.

Найстарша суфражистна.

В Шікаґо, Іл., живе найстарша суфражистка п. Ґеріст Кінґ, чорної раси. Вона числить 113 лїт житя, бо роджена ще 1803 року.

Корова з шістьма ногами.

На товарову стацію в Джерзи Сіти привезено корову, яка має 6 ніг. Корова важить 1.100 фунтів. Купив її один властитель банку з Монтклейр за суму 1.000 долярів.

Два кити загостили до Злучених Держав.

З Сенди Гук, Н. Дж., доносять, що тамошні морські обсерватори завважали два великі кити, які зближали ся до берега. Моряки старали ся зловити їх, але кити повтікали. Один з них був довгий меньше-більше 100 стіп, а другий був меньший. (Кити се рід зьвірят-ссавців, але живуть вони лише у водах. Найбільшими їх жилищами є північні підбігунові околиці, а головно біля Ґренландії, на північний схід від Півн. Америки. Длятого властива назва сього зьвіра є кит ґренляндський).

Спізнена посилка.

Джеймс С. Матюс з Чарлставн, Вірджінія, аж минувого вівтірка одержав пакунок, який вислано ще 1886 року. Тому 30 літ він перебував в Тарборо, Норт Каролайна, і відти замовив собі в одній нюйорській компанії деякі річи, потрібні йому до бубна. Він однак замовлення не одержав і повідомив про се компанію. Рівночасно просив, аби замовлені річи йому сейчас надіслати. Згаданий пакунок наспів аж у вівторок 22. серпня 1916 р. По почтовій печатці пізнати, що пакунок був висланий ще 1886 року, але де він був затратив ся, сього Матюс не знає.

ВІСТИ З КАНАДИ.

Жертви великої пожежі.

З Торонто доносять, що минулого тижня села здовж трансконтинентальної лінії: Матесон, Кельсо, Монтіт, Гомер, Нуска, Айроквойс Фолс вигоріли до тла. Місто Кокрен згоріло рівнож. Поркпін, Тімінс і Рамор потерпіли значні шкоди. Доси добуто 184 трупів. В самім Матесон добуто 80 трупів. Пожар, що ширив ся від кількох днів, захопив мешканців так, що не могли втікати. Навіть поїзд ратунковий займив ся в дорозі. Зі всіх сторін надходить ратунок для погорільців, але огонь устав тільки завдяки дощеви.

252 особи згоріли в огни.

Дня 13. с. м. шалїв в Онтеріо великий огонь. Між жертвами, яких число виносить 252, найбільше зустрічається імен французських, анґлійських, дещо Голяндців тай Італійців. Славянських імен нема.

Вибух у фабрицї амуниції.

У великій фабрицї амуниції в Дромонвіл, Квібек, наступила експльозія, якої жертвою впало 8 трупів, а більше ніж 20 осіб одержало тяжші і лекші рани. Експльозія наступила минулої неділї рано. Причина сеї експльозії не звісна.

Діточий параліж.

Пошесть діточого параліжу ширить ся в застрашаючий спосіб в Монтреалю, де тижнево мре пересічно по 250 дітий.

Масова дезерція жовнірів.

Суд в Ст. Джон, Н. Б., розібрав справу Ф. Льорінґа, якого зловлено в часї, коли перевозив дезертирів канадійського війська до Злучених Держав. За його намовою здезертирувало около 100 жовнірів. Взагалі від теперішньої хвилї богато жовнірів канадійської армії утїкає поза границї Канади. Військові власти вислали до Злучених Держав богато людий, щоби вислїдили місце побуту дезертирів.

Місто Берлін перезвано на Кіченер.

Вже від довшого часу були голоси, що горожани Канади не бажають, аби в їх краю було місто з такою назвою, як столиця Німеччини. Хотїли змінити сю назву, але не було якогось славного імени. Аж вчера змінили назву міста Берлін, Онт., на Кіченер.

НОВИНКИ.

Два нові оружа на східнім фронтї.

Петроґрадське міністерство війни доносить, що Німці уживають вже нових винаходів оружа. Першим винаходом є безбарвний трійливий ґаз, котрого безуслівно не мож зауважати. Велике число жовнірів наглo умлїває, а многим паралїжує руки і голову. Російські команди видали острий наказ, аби жовніри носили при собі маски для охорони від ґазу і коли лише зауважають, що їх товаришї починають умлївати, так сейчас треба натягати маски на лице.

Другим оружем, яке стало тепер головною основою центральних армій, є винахід нового кріса. Доси кріси містили лише 5 набоїв, а нові містять 25. Надають ся вони добре до битви в чистім поли. Богато здобутих нашими (російськими) військами крісів є вже тої нової системи. Їх почали найперше уживати на галицько-волинськім фронтї. На французськім фронтї їх не будуть уживати доти, доки ціла армія на фронтї східнім не буде ними зоружена.

Нова конструкція цепелінів.

Новопобудовані німецькі цепеліни мають 2 мілїони кубічних стіп місточи, довгі 780 стіп, високі 80 стіп. На годину можна переїхати таким цепеліном 80 миль прямої дороги, а коли цепелін кружляє, то 35 миль на годину. Безперестанно можна їхати пів 3.000 миль. Машини мають силу 15.000 коний. Він може взяти 5 тон бом і піднести ся з ними 17.000 стіп в гору. Передна, задна і верхна сторона є зоружена в машинові кріси. Залога нового цепеліна виносить 35 осіб.

Поновний засуд д-ра К. Лїбкнехта.

Засуджений на 30 місяців тюрми німецький соціаліст др. К. Лїбкнехт станув ся знова перед воєнний суд. Сим разом вирок засудив його на 49 місяців тюрми, утрату горожанських прав на протяг 6 років і раз на все виключено його з війська. Найвисший воєнний суд закинув йому злочин о зраду держави. Лїбкнехтови вільно внести протест.

Розстрілили яко шпиґунку.

Телеґрама з Марсилії (в полудневоїській Франції) доносить, що там розстріляно французьку женщину, якій закинено злочин шпиґунства в користь Австрії.

З Брукселї знято контрибуцію.

„Еко Бельж" доносить, що німецький воєнний ґубернатор для Бельґії зніс наложену контрибуцію з Брукселї. На Брукселю була наложена кара в сумі 50.000 фунтів стерлінґів за се, що 21. липня б. р. мешканці Брукселї обходили бельґійське національне сьвято.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

БУТИНЕЦЬ.

Між Ворохтою, а Вороненкою, за останним віядуктом три нові віллі-літнї. Се мінятурна, чисто українська кольонія, Бутинець. Кількох професорів коломийської ґімназії купило від Гуцула спорий шмат полонини і будують собі мешканя на літо. Доси викінчено три гарні, просторі доми, по шість кімнат з кухнями і всякими потребами. Се літнї проф. Головки, Лепкого і Кузьми.

Положенє прекрасне. З одного боку, глубоко в долині, біжить зелізничий шлях, з другого у ярі журчить гірський потік, на право і на ліво, мов висока, зелена стїна, смерекові ліси. З поверхів видно цілий ряд верхів. Особливо гарно рисуєть ся зелений хребет Ребровача. На право зелізничий дворець, військова башта і найбільший на тім шляху тунель, 1000 метрів довгий.

За рїчкою, по другім боці яру, гуцульські ґаздівства. Видно їх дуже добре і зайти до них можна за яких 15 хвиль, але ґамір від них не доходить.

То-ж, хто хоче відпочати і втихомирити свої нерви, хто хоче зажити цілковитого спокою і перебувати сам-на-сам з мамою природою, най іде на Бутинець. Тут він спокійно може блукати по тінистих лісах, купати ся в невеличкім, але чистім і зимнім потоці, віддихати сьвіжим воздухом, богатим в озон і запах живиці, а кождої хвилї може зелїзницею дістати ся до Ворохти, Микуличина, Делятина, або на другий бік на Угорщину. Положенє високе, як Закопане (850 метрів), множество чатинних дерев, богато сонця, сухий терен, — вказують на Бутинець, як на дуже пригідне лїчниче місце. За ярком є доволї богато гуцульських лісків та сіножатий, на котрих можна би збудувати заведенє лічниче, але наші люди волять чужим, і до того ворогам свого народу, набивати кишені.

Нині на цілій лїнії від Делятина до Вороненки повно польських санаторий і пансіонатів, а нашої ані одної. Цілий той шлях, се одна жила чужої культури, котро винародовлене вливаєть ся в гуцульський орґанізм. Найбільші гуцульські дуки розпили ся лікерами і коняками, жиди покупували верхи, Поляки набувають леваду за левадою, будують віллі, запроваджують Польщу.

Ворохта польська, мов Закопане, Яремче жидівське, а наші тулять ся, мов заволоки, або комірники. Сумно, дуже сумно! Тільки людий виїзджає в тутешні гори, перебувають тут місяць-два, а не видно ніяких хосенних слїдів їхнього побуту. Прилетять, як птахи, погукають по лісі, поспівають наших пісень, вилізуть на один-другий верх, зітхнуть, дивлячи ся, як чужа філя заливає нашу землю, тай підуть назад, „покріплені на душі і на тілї". А можна, і треба би робити богато. Нема читалень, відчитів, гуцульських спілок, крамниць, нічого. Через два місяці що року можна би освідомлювати наш нарід, орґанізувати його, заохочувати, щоб будував власні доми і винаймав на літо, ширити переконанє, що кождий клапоть рідної землї, проданийназавжди, се великий гріх. Гуцул з природи талановитий, бистрий, інтелїґентний, але ним треба заняти ся, треба з него зробити Українця. А о се мало хто дбає. От приміром в Дорі заложено крамницю і вона дуже добре йде, отворено читальню і в ній що неділї відбувають ся популярні відчити. Чиж не можна би тогосамого зробити в Микуличині, в Ворохтї і в инших лїтниках?

З такими думками йду подивити ся, як Гуцул траву косить. Чах-чах-чах! — мило глянути на сего гарного, стрункого косаря, що не йде, а пливе крізь мов хвилї трави, лишаючи за собою, мов корабель на филях, ясно-зелену смугу. За ним його жінка. Гарно вбрана, сама, як з образу Северина на землю ступила, йде і любовно приглядаєть ся роботі свого мужа.

Ідиля.

— Дай Боже щасте!

— Дай Боже і вам!

— Гарне сїно будете мали сего року.

— Що гарне, то правда, лиш аби Бог дав щасливо зібрати, бо дуже дощі.

— А що мають казати тії на долах? Їм сто раз гірше.

— Правда, але і нам придалаб ся погода. Чоловік не риба, йому сонця треба.

— А се сїно в оборозї чиє? — питаю.

— Моє — каже Гуцул — торішне.

— А чомуж ви не докупите собі корови? Тепер набіл дорогий, можна би заробити.

— На що мені! Маю одну, ще би за другою бігав! Я і так свої дитині більше лишу, ніж „покійний дядя" менї лишили.

Ось тобі гуцульська льоґіка — думаю собі. А ґаздиня дивить ся на мене привабно тай каже:

— Більші гроші, більші гріхи.

— Як то? — питаю.

— А так, що в нас хто богатійший, то і більше грішить. Розбирає його. От і вчера один дука жінку сокирою зарубав. Запивали ся, гуляли, він собі на право, а вона на ліво — знаєте. Він від любаски вертав і її з любасом придибав, тай сокирою, як гадюку убив.

— Щож то у вас люди до церкви не ходять, проповідий не слухають, чи що?

— У нас від Йордану церква зачинена. Пан-отець втікли.

Гарна історія!—думаю собі. Читав я колись якусь новелю „Імость втїкла", але що бы егомость утїк, про таке не було чути.

— Як то втікли? Може їх перевели куди, а нового не вспіли прислати? — кажу.

— Ні, поїхали кудись перед Йорданом тай до нині нема. Діти родять ся і вмирають нехрещені, люди живуть на віру, брата ховають самі, без пан-отця. А Яблониця наша велика і село богате. Покійний пан-отець гарно собі жили, а тоті якось нас незлюбили, тай забрали ся.

Щоб перервати немилу розмову, прощаю ся і йду в напрямі шляху. Видно його знаменито; біжить глибоко в долині, поміж двома стїнами, висїченими в землі. На право губить ся в чорнім горлі тунелю, на ліво зникає за віядуктом в лісі.

Тихо.

Нараз шини починають шипіти, як би здалека поїзд надїздив. Але то 10-та рано, жаден поїзд тепер не іде. Чекаю. Нараз стук мов у млині і перед моїми очами пересуваєть ся велика, нова тресина. На ній польський сьвященик, трох панів і якийсь зелізничник. Вертають зі Служби Божої, яку нині, в день польського сьвята, правили у вороненській каплиці. Той сьвященик лїчить ся на груди у Ворохтї, пани, то гості з різних сторін сьвята, але всі вони почувають ся до обовязку ширити польську культуру „всьруд дзікіх Ґуцулув".

Зелізниця дає їм тресину. Каплицю вибудували від українських робітників, що будували тунель і поставили її для свого побожного ужитку. Приїзджають що неділі і сьвята.

Яка де тільки душа польська є, біжить на зазив дзвінка, молить ся, слухає патріотичної проповіди, а Гуцули голови собі розбивають.

Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa — amen.

МИНУВШИНА І БУДУЧЧИНА ПУСТИНІ САГАРИ.

(Нарис).

В послідній четвертині минулого століття величезні обшари Африки були предметом подїлунку між европейськими державами. Англїйці, Французи, Нїмцї і инші нациї органїзують африканські „експедиції", вишукують „вольні" землї і кооптують їх як свою власність, або ведуть одні між другими спори о занятє вже передше землї.

До послїдних часів вільного територію признавали лишень пустиня Сагара; та в нинїшних часах вона цїла признаєть ся власностю Франциї.

Безбережна, наче море, пустиня Сагара мало звертала на себе увагу Европейців, бо признавали її ядово-безплодною і зовсїм непригожою місцевостю для проживаня людий. Ще донедавна думали, що Сагара представляє высохле морське дно і що на нїй неможливий є розвиток органїчного житя. Однак недавнї досліди подорожників доказали, що Сагари не низовина, а височорівня, знимаюча ся, за вечисленними виїмками, на 200—250 метрів понад уровень Середземного моря.

Многі досліди вказують на те, що Сагара вічно не була пустинею; противно — в померклій старовині була вона цвитучою країною, подібною до старинного Єгипту. На основі численних дослідів можна певно догадуватись, що в центральних горах Сагари в старовині находились лїси; лїсисті горовищи давали початок рікам, вливаючим ся на сході в Ніль, на заході в Атлянтійський океан, а на південь в ріку Нїгер і озеро Чад. Висохлі русла рік замітні ще і в нинїшних часах.

Дуже праводоподібно, що до переміни Сагари в пустиню причинилась чимало і дїяльність чоловіка. Без сумнїву лїси були безпощадно вирубані старинними жителями Сагари, після чого число опадів стало уменьшуватись і то постійно. Внаслїдок сього верхна, плодоносна верства почви степенево ставалась тоншою і кінець-кінцем звітріла і зникла зовсїм.

Як відомо, почва, позбавлена рістні, нагріваєть ся сильнїйше лучами сонця, а завдяки тій обставині нагріваєть ся сильнїйше і воздух, який находить ся над тою почвою. Горячі верстви воздуха, вкриваючі нагу рівнину, не допускають до неї дощевих хмар, які швидко „тають" і випаровують в теплім і незвичайно сухім воздусі пустинї. Ось і причина, чому в пустинях майже нїколи не падуть дощі.

Постепенна переміна цвитучих місцевостий в пустиню обявляєть ся і в нинїшних часах. Тасама пустиня Сагара пядь за пядию сунеть ся на нинїшний Тріполїс, переміняючи в мертвий степ процвитаючу в давних часах Кіренаїку. Наглядні наслїдки винищеня лїсів бачимо і в инших місцевостях побережа Середземного моря, ось хоч би в Еспанії, Італії, Греції, Анатолії і Країні (Крас). Усї ті краї являють ся тепер лише тїнию своєї колишної пишноти; се торкаєть ся головно Анатолії, якої богатство увійшло навіть було в приказку у старинних Римлян.

Але після сього, як Анатолія і північна Африка підпали під володінє на-пів диких музулманських народів, які не вміли боронитись з природою, — пустиня непохибно поширювала свої границї і витискала усяке житє на вузку, набережну полосу моря. Тепер, коли ті сторони підпадають під вплив Европейців, можна надїятись, що мало-азійські і африканські пустинї знова воскреснуть до нового житя і знова переміняти ся в „обіцяні землї", якими вони були в біблійні часи.

Так ось приміром вже тепер Французи начеркнули кілька проєктів в цїли оживленя Сагари. Вони задумали сотворити цїлу низку артезійських колодязів, — бо де лише в Сагарі покажеть ся вода, там зараз таки й процвитає житє. В протягу кількох місяців творить ся оаза, яка вражає подорожного величавостю своєї рістні.

Крім наводненя, зглядно орошуваня, Французи мають намір провести від берегів Середземного моря (з Альжиру) зелїзничий шлях крізь цїлу Сагару аж до центральної Африки. Нинї шлях зелїзничий доведений вже до міста Біскри, яке лежить уже на границї пустинї. До'кинця цїлого шляху від берега Середземного моря до озера Чад виносити-ме около 5.000 кільометрів.

Заходять ся також над уладженєм нових стоянок для караван, направляють старі, запущені колодязі і виглядують нові — так, що за десятки лїт Сагара станеть ся вповні заселеною країною.

Житє в Сагарі, як описують подорожні, не представляє нічого особливішого, немилого або ляччного. Воздух там незвичайно чистий і здоровий; слабости майже незнані, з виїмкою слабости очий, які одначе понайбільшій части треба приписати неохайности тубільців.

Без огляду на горяче підсонє — житє в оазах вповні можливе для Европейців і спекота там не дасть ся так відчувати, як в центральній Африці.

Сагара вражає подорожного своєю величию, а своєю безграничною широтою і рівнинною пригадує безберехний океан. Тамошний схід сонця і тихі місячні ночі так гарні, що не дадуть ся описати, і в душі подорожного лишають на цїле житє незатерте враженє.

Тепер, з промощенєм зелїзничого шляху до Біскри, богато тисяч Европейців-подорожних (туристів) рік-річно їздить в Сагару, щоби налюбуватись необсяжною пустинею і відітхнути її чудовим воздухом.

Н. Л.

НЮ ЙОРК, Н. Й. НЮ ЙОРК, Н. Й.

В 4-ту РІЧНИЦЮ ЗАСНОВАНЯ ТОВАРИСТВА

„ВІЛЬНІ КОЗАКИ МІСТА ЛЬВОВА"

— відбуде ся —

В СУБОТУ, ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1916 о годині 7-ій вечером в Прогрес Касіно (при Евеню А)

ЮВИЛЕЙНЕ ТОРЖЕСТВО

з відповідними промовами і товариськими забавами.

МУЗИКА ЦИМБРІВСЬКОГО

ВСТУП ВІД ОСОБИ 25 ЦЕНТІВ.

О численну участь просить ся щирим серцем Вполезн. Родимців. 03с06

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ОКРАШУЙТЕ СТІНИ ВАШОЇ ХАТИ УКРАЇНСЬКИМИ ІСТОРИЧНИМИ МАЛЮНКАМИ І ПОРТРЕТАМИ УКРАЇНСЬКИХ ҐЕНІЇВ!

В КНИГАРНИ „СВОБОДИ" МОЖНА НАБУТИ НОВОВИДАНИЙ ГАРНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ

В'ЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЇВА

в січни р. 1649

СЕЙ ОБРАЗ Є ПОМЕНШЕНЄМ ВЕЛИКОГО МАЛЮНКА УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА-МАЛЯРА ІВАСЮКА. ОБРАЗ Є ВЕЛИЧИНИ 22 ЧЕРЕЗ 28 ЦАЛІВ, А 6 РАЗІВ ТАК ШИРОКИЙ ЯК ОТСЕЙ МАЛИЙ ОБРАЗЕЦЬ. ВИКОНАНИЙ ТАК ЗВАНИМ „СЬВІТЛО-ДРУКОМ" НА ГАРНІМ, ТРИВКІМ, КАРТОНОВІМ ПАПЕРІ.

ЦІНА ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ $1.00.

ПОРТРЕТ

Тараса Шевченка

В ТІЙ САМІЙ ВЕЛИЧИНІ ЩО І ОБРАЗ ВІЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЇВА; ТЕ САМЕ ВИКОНАНЄ. РЕПРОДУКЦІЯ СЛАВНОГО ПОРТРЕТА УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА-МАЛЯРА КРАСІЦЬКОГО.

ЦІНА ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ $1.00.

УКРАЇНЦІ! Нема ні одної хати ні галї, де її стіни не булиб приирашені якимись мнимої вартости образами, а о скількиж воно було би красше, коли би наші українські хати і галї були обвішені нашими рідними портретами і образами, які нагадували би нам нашу бувальщину, та щоб серед кождої української родини пишав ся портрет незабутнього співця нашої долї Тараса Шевченка.

В книгарни „Свободи" находять ся також переписні картки з українськими видами, портретами українських ґенїїв і історичними образцями. Сї картки надають ся також до окраси хат, розвішуючи їх на плетенках і дротяннах.

ЗБІРКА З 15 КАРТОК КОШТУЄ 65 ЦНТ. ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовленя і мonі-ордери (можна посилати також американські значки почтові) висилайте на адресу:

„SVOBODA",

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (АВҐУСТА) в Флут-бридж Парку.

Просить ся, щоби Братства і Товариства явились точно о год. 9.30 рано на галї церковнїй, звідки спецїяльними карами поїдемо враз з музикою до парку. Кари будуть чекати всего 5 мінут.

ВСТУП РАЗОМ З ПОДОРОЖИЮ ДО ПАРКУ ВСЕГО 25 ЦНТ. ВІД ОСОБИ.

Всїх Родимців, так місцевих як і доокoличних, просить ся о як найчисленнїйшу участь. Кождий буде міг забавитись на сьвіжім воздусї. В парку будуть ріжні забави, як також ріжні охолоджуючі напитки і їзда водою. 101і103

Хто не може їхати з рана разом, то нехай бере Ґлен Гейвен Джонкшен кару до 5 перестанку, або чорну кару Вебстер і Содус Пойнт до 13 перестанку.

На кари можна сідати: Клінтон, ріг Мейн улицї, або ріг Поя улицї.

До побачення на пікнїку. — КОМІТЕТ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

ЗАХОДОМ ЧЛЕНІВ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ в Дітройт, Міш., відограєть ся представлене

В СУБОТУ, ДНЯ 2-го ВЕРЕСНЯ С. Р.

в гали Польських Соколів при улици Джонкшен Аве. (західна сторона).

ВОРОЖБИТ

народна комедія в 3-ох дїях.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ.

По представленю забава з танцями.

ВСТУП: 50, 35 і 25 ЦЕНТІВ.

Всїх Родимців з Дітройт і околиці запрошує

103-04 ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ФЕД. УКРАЇНЦІВ В ДІТРОЙТ, МІШ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10-го ВЕРЕСНЯ С. Р.

о годині 3-тій пополудни

— відбудеть ся —

ВІЧЕ В СПРАВІ ФЕД. УКРАЇНЦІВ В ЗЛ. ДЕРЖАВАХ

получене з концертом співацького тов. „БОЯН" в галї „Дому польського" при улици Форест і Чен Аве.

Реферувати муть: ДР. В. СІМЕНОВИЧ і ПАНІ ЕМІЛІЯ СТРУТИНСЬКА.

Родимцї з Дітройт і околицї! Прибувайте численно на віче, докажіть своїм великим числом, що доля України для Вас не обоятна, докажіть дїлом, що Ви сини України! — Запрошує 3,5,6,8

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ФЕД. УКРАЇНЦІВ В ДІТРОЙТ, МІШ.

МІСІЇ В КОГУС, Н. Й.

Поівдомляю всїх Русинів з Когус, Ватервліт, Трой, Албани і з подальших плейзів, що вечером о год. 7.30, дня 28. Авґуста с. в. в понедїлок, в день Успенія Пречистої Діви Марії, зачнуть ся однотижневі місії в церкві св. ап. Петра і Павла в Когус. Науки місійні будуть голосити ся кождого вечера до суботи включно. Сповідь місійна зачне ся в пятницю. — Запрашаю сердечно всїх.

1.-3 о. Володимир Уляницький.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ І ЗАМОВЛЯЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірму, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише то, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

„Свобода" є органом У. Н. Союза і поміщує безплатно лиш оголошеня про засїданя відділів сеї організації. Прочі оголошеня є платні. Вимімок становлять виказ жертв, коли гроші зістали відіслані до Федерації Українців в Злучених Державах, і ОГОЛОШЕНЯ ПРО НАРОДНІ ВІЧА, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ЦІХИ ПАРТІЙНОСТИ. Такі оголошеня містимо безплатно, подаючи їх зміст в скороченю.

Оголошеня концертів, представлень, місцевих народних сьвят і манїфестацій поміщуємо лише за окремою оплатою, надісланою з гори. Коли з гори не одержимо належної заплати, то містимо лише згадку про заповіджений концерт чи представлене з поданем дати і місцевости, і то лише тодї, коли дохід призначений на народні цїли.

Поміщуванє більших оголошень є коштовне, і сторони, даючі оголошеня, мусять самі покрити сї кошти, бо видавництво не має нїяких спецїяльних фондів на оплату таких коштів.

Всякі оголошеня мусять бути надіслані до адм. „Свободи" найменьше на три дни перед виходом даного числа часописи.

„СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сїй рубрицї поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до працї в бучернї, ґросернї, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Пошукую в важній справі ВАСИЛЯ ЧІХРАЯ з Черниховець, пов. Збараж. Хто би знав де він перебуває або він сам, нехай зголосить ся на адресу: W. Skaletsky, 230 South 6th St., Steubenville, Ohio. 1-3

Володимир Когут, котрий находить ся в военнім полонї в Росії, пошукує свого шваґра ВОЛОДИСЛАВА САНДРОВСЬКОГО, родом з Перемишля, який виїхав з краю перед 10-ти роками. Перебував довший час в Ню Йорку. В. САНДРОВСЬКОГО пошукує в цїли полагодженя родинних справ фінансових. — По близші інформації в сїй справі належить голоситись до: Polish Immigration Home, 180 Second Ave., New York, N. Y. 3-4

Пошукую своїх краянів ҐНАТКА і МИХАЙЛА СЛАВНА і МАРІЮ РІЖАК з Малої Луки, пов. Скалат. Перед двома роками перебували в Гудсон, Н. Й. Маю для них вістку з рідного краю, тому прошу їх зголосити ся на понизшу адресу: Tekla Kirylіw, 622 Warren St., Hudson, N. Y. 3-4

Яків Берубляк, який мав перебувати в Клівленд, О., зволить зголоситись по рекомендований лист з рідного краю на адресу: Dm. Kurpil, 1713 Racine St., Racine, Wis. 3

Ганка Оринич з Новосілки, п. Балигород, пошукує свого брата МИХАЙЛА ОРИНИЧ. Зголошення слати на адресу: Sam Mamrega, 701 Berg St., Cleveland, O. 3-5

ПОТРІБНО КІЛЬКОХ МОЛОДИХ МУЩИН до фабрики вироблю дїточих візків. Місце стале і добра платня. Приймає Українців і других Славян. Голоситись до: Jersey City Go-Cart Co., 354-358 Mercer St., Jersey City, N. J. 3

ПОТРІБНО ЛЮДИЙ ДО ФАБРИКИ де вироблюють сухі батерії. Голоситись сейчас до фабрики на адресу: 38 Essex St., Jersey City, N. J. 3

НА ПРОДАЖ ґросерня і бучерня в добрім місци за приступну цїну. Бизнес добре вироблений. Зголошуватись на адресу: Geo. Seredynsky, 607 Jackson St., Grand Rapids, Mich. 3-4

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім станї. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 East 7th St., New York, N. Y. 95-07

ПОТРІБНО СИЛЬНИХ РОБІТНИКІВ, не перевисшаючи 35 лїт житя, до науки відливаня „радієйторів" в однїй з пенсильванїйських фабрик. $2.50 денно підчас науки. По двох тижнях можна заробити $3.00 до $3.50 денно на акорд. Мешканє з харчом можна тут дістати у Славян, Мадярів або Нїмців. Нема страйкових непорозумінь анї воєнних замовлень. Добра нагода для вивченя сего фаху і добра платня підчас науки. Листи адресувати: „PRACIA", c/o 83 Grand Street, Jersey City, N. J. 101—

КНИГА ТАЙН, яку кождий мущина і женщина перед вінчанєм і по вінчаню повинні перечитати. Цїна 50 центів. Гроші можна пересилати почтовими марками на адресу: 101-03

THE ROYAL COMMERCIAL CO., 120 Second Avenue, New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ. Добра нагода аби свій чоловік, Українець, купив сей інтерес. Більше як 100 фамілїй Поляків, Москалів, Українців є костумерами, а нема другого славянського штору. Хто купить не пожалує, а подякує. Спродаю задля важної приватної причини. Зголошуючим ся о купно подам сю причину листовно. Цїна разом з будинком дуже приступна, $1 800 долярів. Голоситись на адресу: MARTIN HALAS, Box 437, New Market, N. H. 03-08

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

DR. JOHN SMITH. JR.,

СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ

327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493 86—

ЛЮДИ — приходїть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, зелїзницях, цеґольних, дорогах, стайнях і т. и. Приведїть своїх приятелів. — Schwartz's Agency, 38 Montgomery St., Jersey City, N. J

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО! В сих днях вийшов новий катальоґ ріжних ШТУК МАҐІЧНИХ. Посїдаємо також всякі КНИГИ ТАЄМНИЧІ, які є великим скарбом для кождого. Залучіть 2-центову марку, а ми вишлемо вам катальоґ. Пишіть до: 103сч—

IMPORTING HOUSE, 614 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—

M. PETROWSKY, Family Liquor Store. 1500 S. 3rd St., St Louis, Mo.

ХТО ЗАРІБКУ ШУКАЄ! Може заробити $25.00 тижнево, розповсюднюючи наші сьвітової слави вироби. Мусить уміти читати і писати по українськи і по польськи. Знаня анґлїйської мови не вимагаєсь; праця тільно 2 години денно. Голосїть ся по інформації, залучаючи на відповідь 2 цт. марку: 94-05

D. WROBLEWSKI & CO., 196 E. 4th Street, Dept. 50. New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВІЛЕР, котрий провадить інтерес від кількох лїт, має на складї: годинники, перстенї, шлюбні обручки і всякі инші срібні, золоті і діяментові річи, котрі можете набути таньше у свого як у других. За готівку і на сплату. В потребі приходїть на адресу:

Ф. В. Матилькевич

400 E. 5th St., New York, N. Y.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОҐА № 2, те нехай нинї пише за ним. У нїм є найновійші книжки просьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цїкавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—

UKRAINSKA KNYHARNIA. 951 W. Erie St., Dept II, Chicago, Ill.

ДАРОМ! ДАРОМ!

Пришліть нам свою адресу а ми вишлемо Вам сейчас ЗОВСІМ ДАРОМ дуже цїнну книжочку 101-03

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ КРАСИ І ЗДОРОВЛЯ,

яка містить важні інформації о способах захованя краси і здоровля все у сьвіжости аж до пізної старости.

Пишіть по сю неоцїнену книжочку на адресу:

NADICO CHEMICAL CO., 133 Second Ave., New York, N. Y.

ЗОВСІМ ЗА ДАРМО

вишлемо вам Календар „Приятель Жовніра" вартости 40 цнт., коли пришлете нам одного доляра на 8 книжочок під заг.:

„НАРОДНІ КАЗКИ"

які що-йно вийшли з друку і містять в собі богато цїнавих оповідань. Спробуйте, а не пожалуєте.

Пишіть на адресу: 100с-09

UKRAINIAN BOOK STORE, 701 W. Lackawanna Ave. Scranton, Pa.

ПОЗІР! СПІВОЛЮБИВА І МУЗИКАЛЬНА ПУБЛИКО!

СИМ МАЮ ЧЕСТЬ ОПОВІСТИТИ, ЩО У МЕНЕ НА СКЛАДІ Є ПОВНА МУЗИЧНА УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА УСІХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ, ДЛЯ СПІВУ СОЛЬОВОГО, ХОРІВ, СМИЧКОВИХ І ДУТИХ ІНСТРУМЕНТІВ.

РОЗПИСУЮ НОТИ НА ВСЯКІ УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ ЯК СІЧОВІ, ГУЦУЛЬСЬКІ ДЛЯ БАНД НА ДУТИХ ІНСТРУМЕНТАХ, МАНДОЛІН І СКРИПОК, А ТАКОЖ АМЕРИКАНСЬКІ НОВІЙШІ ТАНЦІ.

ТАКОЖ ПОЗИЧАЮ ВСЯКІ ПАРТИТУРИ СПІВУ ДО ВСЯКИХ УКРАЇНСЬКИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ. МАЮ НА ПРОДАЖ ВЕЛИКИЙ ВИБІР ТЕАТРАЛЬНИХ ШТУК, А ТАКОЖ БОГАТО З СИХ КНИЖОК МАЮ ДО ВИПОЗИЧЕНЯ.

З новійших кусників маю на продаж:

1-ий Альбом 25 добірних українських пісень на мішаний хор	60 ц.
2-ий Альбом найгарнїйших 25 українських пісень на ріжні хори і сольо	75 ц.
„Вулиця", Ф. Колеси, на хори і сольо	75 ц.
„Де ти бродиш моя доле", дует, сопран або тенор і барітон	30 ц.
„Україна", славного композитора Гр. Давидовського, на хори мішані, на концерти	$2.00
„Бандура", концертовий кавалок, на українські теми, на мішані хори, у великім форматї, 29 сторін. Цїна	$3.00
„Кобза", концертовий кавалок на українські теми, на хори мішані, брум-хор і сольо. Цїна	$2.50
„Кобзу" на осібні голоси	$2.00

На жаданє висилаю свій катальоґ за одержанєм 2-центової марки. 100с-

Всякі замовленя присилати до головного складу українських нот і театральних штук.

MUSICAL DIRECTOR H. F. SMOLEN,

53 LENOX AVE., NEW YORK, N. Y.

Телефон: Cathedral 9754.

ДОСТАВЛЯЮ НА ВСЯКІ ЗАБАВИ ПЕРШОРЯДНУ МУЗИКУ.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ БІЗНЕСМЕНА УКРАЇНЦЯ.

Хто розумієсь на бізнесї, може набути в Джерзи Сіти, в числі українській дільниці і в сусідстві многих фабрик

УКРАЇНСЬКИЙ ГОТЕЛЬ І САЛЬОН

ЯКИЙ Є НА ПРОДАЖ СЕЙЧАС.

Се місце є кождому знане, а бізнес вироблений. Самого стаку лікерів є вартости $1.500. По близші інформації в тій справі можна голоситись устно або листовно на адресу: 100с—106

СТЕФАН МИЛЯНОВИЧ,

193 Grand St., Jersey City, N. J.

ВП. ЛЮБИТЕЛІ І ЛЮБИТЕЛЬКИ СПІВУ!

Чи Ви уже набули ново видані Альбоми музичні українських пісень під нотами? Сї Альбоми є необхідними для кождого співака чи співачки а головно вони цїнні для Пп. учителів співу. В сих Альбомах найдете найкрасші українські пісні народні і концертові. Наклад сих альбомів невеликий а цїна зовсім низка. Напишіть на понизшу адресу по катальоґ. 97с-

E. H. SMOLEN,

53 Lenox Ave., New York, N. Y.

ДОБРА НАГОДА!

Сими днями вийшли з фабрики нові годинники, за якими давно люди вже питали і не можна було їх дістати, бо їх виробльовано в Европі, а якраз тепер американська фабрика годинників постановила їх переробити. Сї годинники є дуже плоскі так, як два срібні доляри зложені разом, так вони суть за грубі. Вони є дуже сильні, мають чистий хід і має дуже гарний циферблят і є добре викінчений. Має чисту нїклеву машинерію з 7 камінями. Ґарантований на 20 лїт. Кождому одному поручаємо сей годинник, а певно подякує нам, бо ми постановили продавати через сей місяць майже за половину цїни. Цїна сих годинників по инших штoрах є по $8.00. У нас кождий один дістане його за $5.00 враз з золотим ланцушком. Не посилайте гроший, тільно вишліть 25 цнт. в марках на пересилку, а гроші зложите тодї, як листар доручить Вам годинник. Замовленя посилайте на адресу: 94с—

WATCH SUPPLY CO., 1926 Huron St., Dep. 6, Chicago, Ill.

КУПУЙТЕ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ (поштарки)

Івана Франка

6 КАРТОК ЗА 25 ЦНТ.

Меньше не висилаєсь. До набутя в адміністрації „Свобода".

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.